

๕
ธรรมที่ควรพิจารณา

๑. หน้าที่ของชาวพุทธ

[๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ (๑)]

หน้าที่ของชาวพุทธ คือทำประโยชน์ของตนเองและประโยชน์ของผู้อื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท

ถ้าธรรมะเข้ามาอยู่ในใจเรา เราจะเป็นผู้สืบทอดรักษาศาสนาตัวจริง ดังนั้นต้องตั้งใจเรียน ธรรมะของพระพุทธเจ้าถ้าเราศึกษา เราจะได้รับประโยชน์และความสุข ฉะนั้นเวลาพระพุทธเจ้าจะส่งพระสาวกออกไปประกาศธรรมะ ท่านจะสั่งเลย มอบหมายภารกิจให้เธอจาริกไป สมัยนี้ไม่ต้องจาริก โยมจาริกมาหา สมัยแรกๆ ไม่มีใครรู้จักศาสนาพุทธเลย จะให้โยมมาหา ไม่มานะ พระต้องออกไป ฉะนั้นการเผยแผ่ยุคแรกนั้นเป็นการเผยแผ่เชิงรุกอย่างหลงพ้อถ้าออกข้างนอกนะ พวกเรามาที่นี่ก็ผิดหวัง มาแล้วไม่เจอ

ท่านสั่งพระที่จะออกไปเผยแผ่ธรรมะว่า ให้ไปประกาศธรรมะทั้งดงตามในเบื้องต้น ในท่ามกลาง และในที่สุด คือสมเหตุสมผล ไปประกาศเพื่ออะไร เพื่อประโยชน์และความสุขของมหาชน ของคนจำนวนมาก ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่งหรือก ธรรมะเป็นของมวลชน ไม่ใช่ประกาศให้กับคนรักรายอย่างเดียว

ฉะนั้นธรรมะนี้ถ้าเข้าใจแล้วจะได้รับประโยชน์จะได้รับความสุข เราจะได้ประโยชน์ ตั้งแต่ในปัจจุบันเลย อย่างใครฟังเทศน์ของหลวงพ่อนะ สิ่งแรกที่จะได้มาคือ เริ่มมีสติรู้เนื้อ รู้ตัวขึ้นมา สังเกตไหม พอเรามีสติเรามีความสุขในปัจจุบัน จะมีประโยชน์ในการใช้ชีวิต อยู่ในปัจจุบัน อย่างเคยลำบากยากจนอะไรอย่างนั้น เพราะว่ามีกำลังใจมีแรงมีลาภไปหมด พอมาหัดเจริญสติ เรารู้จักว่าควรบริโภคอะไรแค่ไหน แคชีวิตความเป็นอยู่ก็จนน้อยลงแล้ว

ฉะนั้นเราจะได้ประโยชน์อันแรกเลยตั้งแต่ในปัจจุบัน ใครเคยมีความสุขมากๆ ก็ จะเหลือทุกข์น้อยๆ ใครมีทุกข์นานๆ นะ ก็เหลือทุกข์สั้นๆ ประโยชน์นี้ในอนาคตก็มีนะ ยิ่งภาวนาไปชีวิตจิตใจยิ่งร่มเย็นเป็นสุขมากขึ้นๆ ชีวิตความเป็นอยู่ของเราจะดีขึ้น ทุกๆ ก็จะมี น้อยลง ทุกๆ ก็จะมีสั้นลง ในครอบครัวที่เคยระหองระแหงนะ ก็จะสงบร่มเย็นขึ้น คน รอบๆ ตัวเราเขาก็จะรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของเรา นี่คือประโยชน์ที่เราได้รับ ได้แก่ประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ต่อสังคมที่แวดล้อมอยู่ ความสุขก็จะเกิดขึ้นทั้งต่อเรา และสังคมที่แวดล้อมอยู่

ทีนี้ถ้าเราก้าวไปเรื่อยๆ ในอนาคตเรายิ่งมีความสุขมากกว่านี้อีก ไปเห็นครูบา อาจารย์ผู้แก่ผู้เฒ่าแต่ละองค์ๆ นะ ท่านมีความสุขมากเพราะท่านมีธรรมะ

ตอนหลวงพ่อบวชพรรษาที่ ๔ นะ ไปกราบหลวงปู่เทรียญ ไม่เจอท่านนานต้องรีบ ไปกราบ เพราะรู้ว่าท่านจะไม่อยู่แล้ว ไปกราบท่านนะ ท่านก็นอนอยู่บนเตียงแบบของ โรงพยาบาลไขขึ้นไขลงได้ ท่านนอนอยู่ เราก็เข้าไปกราบ พระก็ไขท่านตั้งขึ้นมา ท่านไม่สบาย มาก ท่านบอกว่า สู้ตายนะสู้ตาย นี่ต้องสู้ให้ตายอย่างท่านเลย ตลอดชีวิตนี้ภาวนามา มีความสุขที่สุด แต่ละองค์ๆ ผลของการภาวนาที่ท่านพากเพียรทำ ให้ประโยชน์ให้ความสุข ท่านตลอดชีวิตเลย ประโยชน์อันยิ่งคือมรรคผลนิพพาน ถ้าเราไม่ภาวนาก็ไม่ได้มรรคผล นิพพานหรอก แต่ถ้าเรากวนานะ วันหนึ่งมันก็มีโอกาสเข้าถึงมรรคผลนิพพาน

เราอย่าไปวาดภาพเอาตามใจชอบ ว่ามรรคผลนิพพานพ้นสมัยไปแล้ว มรรคผล นิพพานยากเกินไปแล้ว ยากอะไร นิพพานไม่เคยหายไปไหน นิพพานอยู่ต่อหน้าต่อตา นิพพานคือสภาวะที่สิ้นกิเลสสิ้นตัณหา สิ้นความปรุ่งแต่ง สิ้นทุกข์ นิพพานก็มีอยู่ทุกวัน อยู่แล้ว นิพพานไม่เคยเกิดขึ้นใหม่ๆ นิพพานไม่เคยหายไป อยู่ต่อหน้าต่อตา แต่พวกเรา ไม่เคยเห็น เพราะอะไร เพราะนิพพานเป็นความสิ้นตัณหา จิตของเรายังมีตัณหาเราก็กัง ไม่เห็นนิพพาน นิพพานนั้นสิ้นความปรุ่งแต่ง สิ้นความปรุ่งแต่งเรียกว่าสังขาร สิ้นตัณหา เรียกว่าวิราคะ เป็นชื่อของนิพพานทั้งสิ้นเลย แต่ใจของเราปรุ่งแต่งตลอดเวลาตูดอกใหม่ เมื่อ

ใจของเราปรุ่งแต่งตลอดเวลาเราก็มองไม่เห็นนิพพานซึ่งเป็นสภาวะที่สิ้นความปรุ่งแต่ง นิพพาน เป็นสภาวะที่พ้นจากสังขาร ของเรายึดกายยึดใจอยู่ รู้สึกใหม่ เรายึดกายเรายึดใจเรายึด อยู่ตลอดเวลา เราเลยไม่เห็นนิพพาน

นิพพานมีอยู่แล้วนะ นิพพานมีอยู่ต่อหน้าต่อตา นิพพานไม่เคยหายไปไหน แต่จิต ของเราเองไม่มีความพอใจ จิตของเรามีกิเลสตัณหา จิตของเราดิ้นรนปรุ่งแต่ง จิตของเรามี ความยึดถือ เมื่อมีตัณหาขึ้นมา ใจของเราทำงานดิ้นรนไป แล้วก็ยึดถือในความมีอยู่ของตัว ของตน ตัณหาที่เป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน คือเข้าไปยึดอารมณ์ จิตก็จับอารมณ์นะ จิต ก็ปรุ่งแต่งเรียกว่าภพ มีภพแล้วก็มีส่วน มีความเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา

ศาสนาพุทธไม่ใช่ปรัชญาแต่เป็นศาสตร์จริงๆ ถ้าใครปฏิบัติจริงๆ ตามรู้ตามเห็น สภาวะจริงๆ รู้ด้วยใจของตัวเองอย่างแท้จริง มันพ้นทุกข์ต่อหน้าต่อตาตัวเอง ชีวิตจะมีแต่ ความสุข มีความสุขมากจนไม่รู้จะว่าอย่างไร เห็นคนอื่นก็เห็นด้วยความเมตตาด้วยความ สงสารเท่านั้นเอง ว่าแต่ก่อนเราก็คือเป็นเหมือนเขาเหมือนกัน แต่ก่อนเราก็คือเหมือนกัน ดิ้นรนมาเหมือนกัน ตะเกียกตะกายมา ทีนี้ตะเกียกตะกายมาพอรู้พอเข้าใจแล้ว ก็มา บอกต่อๆ กันไป

งานเผยแผ่ธรรมะเป็นงานของชาวพุทธทุกคนต่อจากงานศึกษาธรรมะ ฉะนั้น พระพุทธเจ้าถึงสอนแม้กระทั่งครั้งสุดท้ายก่อนจะปรินิพพาน ท่านสั่งพวกเราชาวพุทธเอาไว้ ให้พวกเราทำประโยชน์ของตนเองและประโยชน์ของผู้อื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท ให้ถึงพร้อมนะ หมายถึงต้องค่อยๆ พัฒนาขึ้นไปจนวันหนึ่งถึงมรรคถึงผลถึงนิพพานให้ได้ ไม่ใช่เราทำประโยชน์แค่สังคมแค่ระเทศก็พอ เช่นคนนี้ตายไม่มีโลงศพ ไปหาโลงมาให้ แค่นี้ยังไม่ถึงพร้อมหรอก ทำประโยชน์ให้ถึงพร้อมต้องพร้อมตั้งแต่ปัจจุบัน พร้อมไปถึง อนาคต พร้อมอย่างยิ่งคือได้มรรคผลนิพพาน

ฉะนั้น พวกเรามีหน้าที่ที่พระพุทธเจ้ามอบหมายให้ทุกคน หน้าที่ประการแรก ทำ ประโยชน์ตนเอง ไม่ประมาทนะ ทำประโยชน์ตัวเองก็คือภาวนาเข้า มีสติ ฝึกให้มีสติขึ้นมา ใครไม่มีสติ ก็ฝึกให้มีสติ ใครไม่รู้จักสมาธิใจไม่เคยตั้งมั่น ก็ฝึกให้ใจตั้งมั่นขึ้นมา แล้ว ก็ตามรู้กายตามรู้ใจตามความเป็นจริง รู้อย่างที่เขาคือ เป็น ตามรู้อย่างที่เรื่อยๆ จนเกิดปัญญา ปัญญาในทางศาสนาพุทธคือการเห็นความเป็นจริงของกายของใจ ปัญญาในทางศาสนาพุทธ ไม่ใช่เรื่องเคลือบแคลงประาดประื่ออะไรหรอก ถ้าเราเห็นความจริงของกายของใจได้ เราจะ พ้นทุกข์ เพราะอะไร เพราะทุกข์อยู่ที่กายทุกข์อยู่ที่ใจ ทุกข์ไม่ได้อยู่ที่คนอื่น ทุกข์ไม่ได้อยู่ที่

สิ่งอื่น ทุกข์อยู่ในกายทุกข์อยู่ในใจนี้เอง ดังนั้นถ้าเราสติเรียนรู้อย่างไรจะมากเข้าๆ วันหนึ่งจิตมันไม่ยึดกายยึดใจแล้ว ปล่อยวางไม่ยึดถือ กายจะเป็นอย่างไร จะแปรปรวน จะแก่จะเจ็บจะตาย จิตไม่ทรนทรายด้วยเลย ผีกไปถึงจุดหนึ่งจิตจะไม่กระเพื่อม จิตไม่ยึดถืออะไรเลย จะเป็นอันเดียวกับโลกธาตุ

อย่างเวลาอยู่ในทะเล ลมแรงๆ มากลื่นก็แรง เราอยู่ในทะเลก็กระเพื่อมแรง อยู่บนบกก็กระเพื่อมน้อยลงหน่อย แผ่นดินไหวแรงๆ หรือรถบรรทุกใหญ่ๆ วิ่งมาค่อยกระเพื่อมที่หนึ่ง กวามากมากขึ้นๆ มันเหมือนอยู่บนเรือบิน เรือบินกระเพื่อมไหม ก็กระเพื่อมนะ ก็แกว่งๆ เหมือนกัน มากกว่านั้นก็เหมือนดาวเทียม ดาวเทียมตกได้ไหม ยังตกได้อีก ถ้าใจของเราพัฒนาได้เต็มที่นะ มันจะเหมือนอวกาศ อวกาศนี่นะ จักรวาลมันระเบิดมีบิกแบง จักรวาลแตกสลายเสียหายไป แต่อวกาศก็ยังอยู่อย่างนั้นได้ ใจก็เหมือนกัน ใจที่ไม่มีอะไรมาข้องแวะได้นะ ไม่ว่าจะไรเกิดขึ้นมันไม่กระเทือนเลย

ดังนั้น อยู่ที่พวกเราแต่ละจะพัฒนาตัวเองขึ้นไปสู่ความหลุดพ้นได้หรือไม่ ไม่ใช่สิ่งที่เหลือวิสัยที่มนุษย์ธรรมดาๆ คนหนึ่งจะทำได้ ธรรมะที่พระพุทธเจ้าสอนนั้นเป็นธรรมะที่พอดีๆ ทางสายกลาง ไม่ใช่ทางสุดโต่งที่เกินวิสัยของมนุษย์ธรรมดาจะทำได้ บางคนชอบไปสอนกันแบบทำลายขวัญ บอกภาวนาไปเหอะ อีกแสนๆ ชาติถึงจะได้ บอก ไอ้ อย่างนั้นอีกแสนๆ ชาติค่อยภาวนาก็แล้วกันนะ ฟังแล้วมันท้อแท้ใจ

ถ้าเราภาวนาเป็นนะ เรารู้หลักของการปฏิบัติจริงๆ เรามีความสุขตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ทำไม่จะต้องรอ เราพ้นทุกข์ได้ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ทำไม่เราจะต้องรอ คนที่จะต้องรอคือคนที่ยังไม่รู้ ดังนั้น ถ้าเรารู้เส้นทางเดินที่พระอรียเจ้าทั้งหลายท่านเดิน เราจะรู้เลยว่าไม่ใช่เส้นทางที่ยากเกินไป แต่ไม่ใช่เส้นทางที่ง่ายเกินไป เป็นเส้นทางที่พอดีๆ ไม่ใช่ง่ายแบบกินๆ นอนๆ เหมือนหมูเหมือนหมาแล้ววันหนึ่งบรรลุมรรคผลนิพพาน ไม่เป็นหรอก

เบื้องต้นก็ต้องค่อยๆ สำรวจตัวเอง ก็เลอะอะไรความชั่วร้ายใดๆ ยังมีอยู่ ก็ค่อยรู้ทันมันนะ ค่อยๆ ลด ค่อยๆ ละ กุศลอะไรยังไม่ได้เจริญ ก็หาทางเจริญขึ้นมา ไม่เคยมีศีล ก็หัดรักษาศีลเสียบ้าง ไม่เคยหัดทำความสงบของใจ ก็หัดเสียบ้าง ไม่เคยหัดเจริญปัญญา ก็หัดมารู้กายรู้ใจ ก็หัดเสียบ้าง นี่ค่อยสำรวจตัวเองแล้วค่อยๆ พัฒนาขึ้นมา

พระอรียทั้งหลายกระทั้งพระพุทธเจ้า ท่านเริ่มต้นมาจากโคลนจากตมเช่นเดียวกับพวกเราแหละ แต่ท่านตะเกียกตะกายท่านพากเพียร ทำไม่พระพุทธเจ้าภาวนาลำบาก

เหลือเกิน ใช้เวลาดังนาน ท่านลองผิตลองถูกอยู่นาน เพราะท่านอยากรู้แจ่มแจ้ง อย่างถ้าเราเรียนนะ มานั่งฟังธรรมแล้วก็บรรลุไปอย่างนี้ ความรู้ความสามารถจะไม่เท่าท่านที่ค้นหาด้วยตัวเอง เพราะพระพุทธเจ้าท่านตั้งปณิธานว่าอยากช่วยคนอื่น ท่านใช้เวลาเรียนนี้มหาศาลเลย ลองผิตลองถูกตลอดเวลาเลย ถามว่าท่านลองผิตลองถูกแล้วมันถูกหรือมันผิด มันผิตตลอดเวลาเลย จนกระทั่งชาติสุดท้ายเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ออกจากวังมาไปลองผิตลองถูก ไปหัดเข้าฌานกับฤๅษี ในที่สุดท่านก็พบว่ามันผิด หัดใจมาจนอย่างไรก็ไม่สำเร็จ ดังนั้นท่านมาทรมานกายบ้างมาหัดกายบ้าง หัดอย่างไรก็ไม่สำเร็จ ใช้เวลาดังนานหลายปีก็ไม่สำเร็จ ในที่สุดท่านก็ค้นพบทางสายกลาง ทางสายกลางนี้ถ้าพูดง่ายๆ ก็คือการเจริญสติปัญญาตนเอง กระทั่งพระพุทธเจ้าก็เจริญสติปัญญา เพราะสติปัญญาเป็นทางสายเอก เป็นทางสายเดียว ไม่มีทางที่สองนะที่จะทำให้จิตเข้าถึงความบริสุทธิ์หลุดพ้น

ดังนั้น พระพุทธเจ้าค้นพบทางสายกลางก็ด้วยการเจริญสติปัญญาเอง เพียงแต่ว่าท่านบารมีมาก สติปัญญาท่านมาก ท่านเจริญธัมมมานุสสนา บรรพสุตทำเลย ท่านเจริญอริยสัง ท่านตามรู้เลยว่าทุกข์มันมีอยู่เพราะอะไร นี่ท่านเรียนเรื่องทุกข์เห็นใหม่ ไม่ได้เรียนเรื่องอื่น

ทุกข์คืออะไร ทุกข์คือกายกับใจ คือรูปกับนาม ท่านโล่งๆ ลงไปเรื่อยๆ นะ สว่างไปจนกระทั่งท่านรู้แจ้งต้นตอแห่งสังสารวัฏก็คืออวิชชา คือความไม่รู้นั่นเอง

อวิชชาคือความไม่รู้อะไร ไม่รู้ ๔ อย่าง ไม่รู้ทุกข์ ไม่รู้สมุทัย ไม่รู้นิโรธ ไม่รู้มรรค

ไม่รู้ทุกข์ ก็คือไม่รู้ที่กายนี้ใจนี้คือตัวทุกข์ และก็รู้หน้าที่ต่อทุกข์ว่า ทุกข์นี่เป็นสิ่งที่ต้องรู้ ทุกข์ไม่ใช่สิ่งที่ต้องละ พวกเราที่ไม่ได้ศึกษาธรรมะ เวลาเจอความทุกข์เราจะหาทางละ ยิ่งอยากละทุกข์ จะยิ่งทุกข์มากขึ้น จำไว้นะ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ละทุกข์ ท่านบอกทุกข์ให้รู้ อันแรกเลย ทุกข์คืออะไร ทุกข์คือรูปนาม ทุกข์คือกายกับใจ หน้าที่ต่อทุกข์ คือการรู้

ความรู้ในอริยสังข์ข้อที่ ๒ ก็คือรู้สมุทัย อะไรคือสมุทัย ความทะยานอยากของจิตคือสมุทัย จิตมันทะยานอยากตลอดเวลา ทะยานอยากเข้าไปแล้วจิตก็จะดิ้นรนทำงาน จิตดิ้นรนทำงานความทุกข์ทางใจก็จะเกิดซ้ำซ้อนขึ้นมาอีก กายนี้ใจนี้เป็นตัวทุกข์ แต่ว่าสติปัญญาของเราจะไม่เห็น เราจะเห็นตอนที่ว่าสมุทัยทำงานแล้วมีความอยากขึ้นมา ใจดิ้นรนขึ้นมาแล้วถึงจะทุกข์ นี่เราเห็นทุกข์ในระดับนี้

วิชาหรือว่าความรู้อันที่ ๓ คือนิโรธ นิโรธคือนิพพาน นิพพานคือสภาวะที่สิ้น ตัณหา สิ้นความทะยานอยากของจิต สิ้นความปรุงแต่ง สิ้นขันธ์ สิ้นทุกข์ หน้าที่ต่อนิพพาน คือการเข้าไปประจักษ์ ไม่ใช่ทำให้เกิดขึ้น ถ้ามาถามหลวงพ่อกว่า ทำอย่างไรบรรพคณินิพพาน ถึงจะเกิดขึ้น อันนี้ตั้งคำถามผิด คำถามที่ถูก ทำอย่างไรบรรพคณถึงจะเกิด ทำอย่างไรถึงจะ รู้แจ้งนิพพาน นิพพานไม่ได้เกิดขึ้น นิพพานมีอยู่แล้วแต่เราไม่เห็นเอง เราเดินชนนิพพาน แต่เราไม่เห็น ฉะนั้นแล้วจะความจริงอันที่ ๓ ก็คือนิโรธ นิโรธคือนิพพาน สภาวะที่สิ้นตัณหา หน้าที่ของเราคือเข้าไปรู้จักให้ได้ วิธีที่จะเข้าไปรู้จักก็คือการเจริญมรรคนะ

มรรคมีองค์ ๘ ประการ เริ่มต้นด้วยสัมมาทิฏฐิมีความเห็นที่ถูก ลงด้วยสัมมา- สมาริมีใจที่ตั้งมั่น มีใจที่ตั้งมั่นมีสติรู้ความจริงของกายของใจเรื่อยไป นี่การเจริญสติ “มีสติ รู้กายรู้ใจตามความเป็นจริง ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง” นี่ทำสติปัญญาฐานทำอย่างนี้ ทำ วิปัสสนากัมมัฏฐานทำอย่างนี้ รู้ลูกเดียวเลยนะ รู้ไปเรื่อยๆ เพื่ออะไร เพื่อวันหนึ่งจิตจะ ฉลาด จิตทุกวันนี้สะสมแต่ความรู้ผิดความเข้าใจผิดตลอดเวลา จิตของเราตั้งแต่เกิดมา เราก็รู้สึกว่าเป็นตัวเรา นี่พ่อของเรา นี่แม่ของเรา นี่บ้านของเรา นี่เพื่อนของเรา นี่ครูของเรา นี่ศัตรูของเรา มีตัวเราขึ้นมาแล้วก็ยังมีของเรา ตลอดชีวิตนี้สะสมแต่ความรู้สึกว่ามีตัวเรา มีของเรา เรามาหัดทำวิปัสสนาเพื่อให้เห็นของจริงว่าตัวเราไม่มี ถ้าตัวเราไม่มีของเราที่ไม่มี มันมีของเราได้ก็เพราะมันมีตัวเราขึ้นมา สิ่งที่เราเรียกว่าตัวเราคืออะไร คือกายกับใจนี่เอง

ฉะนั้นทำวิปัสสนากัมมัฏฐานนะ เพื่อให้มีสติรู้กายรู้ใจ รู้เพื่ออะไร รู้เพื่อให้เห็น ความจริงของกายของใจ ไม่ใช่รู้เพื่อตัดแปลงเพื่อแก้ไข หลายคนทำกัมมัฏฐานผิด เช่น นั่ง สมารินานๆ แล้วจะไม่ให้เมื่อย ร่างกายมีหน้าที่ต้องปวดตึงเมื่อย อย่างไรก็ตามเมื่อย ฉะนั้น นั่งสมาธิแล้วไม่ใช้วันหนึ่งได้รุ่งได้แล้วภูมิใจว่าเก่งๆ ถ้าอย่างนี้ก็เลสมากกว่าเก่าอีก แทนที่ ก็เลสจะลดลง เราไม่ได้ภาวนาเพื่อจะเอาชนะขันธ์ ๕ ไม่ใช่เอาชนะร่างกาย ถูกไหม พระพุทธเจ้าเคยลองมาแล้ว จะเอาชนะร่างกายไปทรมาณกาย มันอยากมีความสุขหรือ ไม่ให้มันกินข้าว มันอยากมีความสุข พามันนอนบนตะปูสับเลย อยากมีความสุขนัก ทรมาณอย่างโน้นทรมาณอย่างนี้ อยากเอาชนะมัน คิดว่าถ้าชนะมันแล้วจะบรรลุมรรคผล นิพพาน ในที่สุดท่านก็พบว่าไม่ใช่

ถ้ามีสติขึ้นมามีใจตั้งมั่นขึ้นมาเราจะเห็นทันทีว่า ร่างกายไม่ใช่เราหรอก เห็นทันที คนที่เรียนกับหลวงพ่อดีวันนี้เดือนเดียวก็เริ่มเห็นแล้ว ไม่เหมือนรุ่นก่อนๆ นะ ลูกศิษย์ รุ่นแรกๆ เรียนกันหลายปีเลย เรียนกันนาน

๒. แนวทางการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ

[๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ (๑)]

พวกเราสนใจธรรมะจริงๆ แล้วจะเอาไปใช้ในชีวิตกันจริงๆ ไม่ได้เรียนธรรมะเป็น พิธีกรรม เป็นประเพณี ไม่ได้จะเอาบุญไปใช้ชาติหน้า พวกเราจะเอาหลักธรรมมาใช้ ในชีวิตนี้จริงๆ เดียวนี้เลย

ชีวิตของชนชั้นกลางนี่ เป็นชีวิตที่มันเสี่ยงสูง ถ้าเป็นชีวิตชนชั้นล่างไม่เสี่ยงนะ คือ ตัดดิน อยู่อย่างไรก็ตัดดินอยู่อย่างนั้นแหละ ชีวิตชนชั้นกลางชีวิตชนชั้นกลางสูง ไม่ถึงขนาด สูงจริงๆ จะล่อแหลม

ฉะนั้นพวกเราคนไหนมีสติปัญญาฉลาดก็มาเรียนธรรมะเอาไว้ ฝรั่งมันก็เรียนนะ มันต้องเสียเงินเรียนไปเข้า course (หลักสูตร) เรียนเก็บสตางค์หลายๆ ของเราเรียนฟรี มี ข้าวให้กินด้วย มีหนังสือแจก มีซีดีแจก ที่นี้คนส่วนใหญ่เกิดมาในสังคมเมืองไทยที่มี ธรรมะมาตลอด เลยไม่เห็นคุณค่าเท่าไร เคยชิน มีคนกลุ่มพวกเรานี้แหละ เห็นคุณค่าขึ้นมา ต้องการแสวงหาความมั่นคงในชีวิตตัวเอง ชีวิตมันเต็มไปด้วยความทุกข์ เต็มไปด้วยความ ไม่แน่นอน พอมาเรียนธรรมะนะ เราก็ได้อะไรขึ้นมา ได้รู้ความจริงว่าชีวิตนี้เต็มไปด้วย ความทุกข์ เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน พอเข้าใจความจริงตรงนี้ จิตใจมันจะเกิดความสุข ขึ้นมา เป็นเรื่องแปลกนะ

คนทั่วๆ ไปกลัวความทุกข์ กลัวความไม่แน่นอน ยิ่งกลัวก็ยิ่งมีความทุกข์มากขึ้น ยิ่งตื่นแบบไม่เข้าเรื่องมากขึ้นๆ แล้วพอเรามีธรรมะอยู่ในใจเรา เรายอมรับความจริงได้ว่า ชีวิตนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ เต็มไปด้วยความไม่มั่นคง เรายอมรับความจริงตรงนี้ได้ พอใจ เรายอมรับความจริงได้ ใจเราก็ไม่ตื่นรน ใจเราเข้าถึงความสงบสันติ อย่างเราจะต้องแก่ เราก็ไม่กลัว เพราะเรารู้ว่ามันต้องแก่ เราจะเจ็บ เราก็ไม่กลัว เรารู้ว่าต้องเจ็บ จะตาย เราก็ไม่กลัว เรารู้ว่ามันต้องตาย จะต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รัก เราก็ไม่กลัว รู้ว่ามันต้อง พลัดพราก ต้องเจอสิ่งที่ไม่รักก็ไม่กลัว รู้ว่าธรรมชาติมันต้องเป็นอย่างนั้น เจอของดีบ้าง ร้ายบ้าง อะอะไรจะเกิดขึ้นในชีวิตก็รับรู้ไปด้วยใจที่ตั้งมั่น ใจที่เข้มแข็ง เรียกว่าใจของเรามี คุณภาพในการเผชิญปัญหาชีวิต

คนทั้งหลายเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น มันก็เต็มความทุกข์ลงในใจ พวกเรามีธรรมะมีเกราะป้องกันความทุกข์ในหัวใจเรา ปัญหามีใหม่ ปัญหามี ปัญหายังมีเหมือนปกติ เหมือนคนทั่วๆ ไปนั่นแหละ เกิดแก่เจ็บตายเหมือนคนอื่น พลัดพรากจากสิ่งที่รัก เจอสิ่งที่ไม่รัก ไม่สมหวัง มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีสรรเสริญแล้วก็มีนินทา มีสุขแล้วก็มีทุกข์ เหมือนคนอื่นนั่นแหละ แต่ใจเรามั่นคง ใจเราไม่กระเพื่อมขึ้นกระเพื่อมลง เจอสิ่งที่ดีก็ไม่หลงระเริงไม่ประมาท

หลายคนประมาทนะ อย่างคนที่รวยขึ้นมางายๆ ไปเล่นหุ้นรวยมางายๆ ไปถูกหวยรวยมางายๆ พวกนี้หายนะเร็ว เพราะประมาท มันได้ง่าย พวกเราปากกัดตีนถีบด้วยน้ำพักน้ำแรงนะ แล้วเรามีธรรมะอยู่ในใจนี้ มันมั่นคงกว่ากันเยอะเลย ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท

สังคมกำลังวุ่นวาย การเมืองก็ไม่หยุดนิ่ง เศรษฐกิจก็ไม่ดี สังคมก็ไม่ดี ครอบครัวแตกสลาย คนฆ่าคนแก่เจ็บเบงว่าเหว่ เด็กๆ ไม่ได้เจอพ่อเจอแม่ เด็กๆ เจอแต่อินเทอร์เน็ต เจอแต่เพื่อน พวกนี้ไปไหนก็ไม่รู้ นี่สังคมเรามันแตกสลายไป

สถาบันต่างๆ เช่นสถาบันศาสนาอยู่อย่างงั้นๆ นั่งรอไปตามถนนนะ เห็นแล้วสลดสังเวชใจ เห็นคัทเอาที่ใหญ่มากๆ เขิญมาฝังลูกนิมิต เขิญมาปิดทองยกช่อฟ้า มีมหรสพสมโภช มีดาราดตก ไอ้ นำสงสารจังเลย เขิญมาลอดโบสถ์ คือไม่รู้จะทำอย่างไรแล้วนะ ต้องหาอยู่หากินหาเลี้ยงตัวเองไป ลำบากมากเลย ศาสนาก็ไม่ได้เป็นที่พึ่ง

ทำไมศาสนาไม่เป็นที่พึ่ง เพราะคนไม่ได้คิดจะพึ่งศาสนาจริง คนไม่สนใจศึกษาธรรมะจริงๆ มักง่าย คิดว่าไปทำอย่างนั้นแล้วเฮง ชีวิตจะดีขึ้นแล้ว มักง่ายเกินไป ไม่ช่วยตัวเอง คิดจะให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย หารู้ไม่ว่าเรานั้นแหละไปเลี้ยงสิ่งเหล่านั้นเอาไว้ เทวดาไม่ได้มาช่วยเรานะ เราไปสร้างเทวดาขึ้นมา เอามานับถือ เอามาเป็นที่พึ่ง หลอกตัวเองไปวันหนึ่งๆ

ไม่เหมือนคนมีธรรมะนะ มีธรรมะในใจเรา เรารู้ความจริงของกายของใจไปเรื่อย เรียกว่าเรามีที่พึ่ง วันใดที่เราเข้าใจธรรมะ ได้เป็นพระโสดาบัน เราจะรู้เลยว่าเราไม่คลอนแคลนในสถานะของเราแล้ว เรามีที่พึ่งในพระรัตนตรัยแล้ว ลำพังปุถุชนนี้ยังไม่ได้เป็นพระโสดาบัน ครีธาของปุถุชนยังคลอนแคลน เวลาศาสนาไม่ขัดแย้งผลประโยชน์เรา เราก็นับถือ ถ้าเมื่อไรไม่เกื้อกูลผลประโยชน์เรา เราก็ไม่เอา พร้อมจะทิ้งเมื่อไรก็ได้ ไปนับถืออะไรก็ได้

เมื่อก่อนก็ไปนับถือเทวดากันเอิกเกริกเลยนะ ก่อนจตุคามก็นับถือสารพัดมาแล้ว นับถือพระราชา นับถือไปหมดนั่นแหละ วัวสามขา จิ้งจกสองหาง เราก็นับถือหมดเลย คนในโลกเต็มไปด้วยความไม่รู้ ไม่รู้ในธรรมะ ไม่รู้วิธีปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ เขาก็จะเวียนว่ายอยู่ในความทุกข์เรื่อย ๆ ไป

พวกเราเป็นคนส่วนน้อยนิดเดียวเท่านั้นเอง สนใจมาศึกษาธรรมะ เรามาหัดเจริญสติ ศึกษาธรรมะไม่ใช่แค่เรียนปริยัติ แต่เรียนปริยัติก็มีประโยชน์ อย่างน้อยก็รักษาหลักธรรมเอาไว้ไม่ให้พินเพื่อน ถ้าลำพังมีแต่นักปฏิบัติ แบบเดียวคุยกันไม่รู้เรื่องแล้ว สังเกตไหมชอบทะเลาะกันระหว่างสำนัก เพราะบัญญัติไม่เหมือนกัน หรือภาวนาไปแล้วต่างคนต่างก็คิดวิธีการเอง นอกธินนอกรอยที่พระพุทธเจ้าสอน อะไรอย่างนี้ เช่นสอนให้ไปอยู่ในความว่าง เหลวไหล พระพุทธเจ้าไม่เคยสอนให้ไปอยู่ในความว่าง อยู่กับสัญญาตา ไม่ได้สอนอย่างนั้น ท่านสอนให้มีสติรู้กายรู้ใจ

รู้ปริยัติมันก็มีหลักที่ยึดเอาไว้ ไม่ออกนอกกรอบมากไป แต่รายละเอียดขึ้นเชิงการปฏิบัติแต่ละคนๆ ไม่เหมือนกันทีเดียว แต่ว่าโดยหลักจะเหมือนกัน ที่นี้เรียนแต่ปริยัติอย่างเดียวไม่พอ ต้องปฏิบัติ

วิธีปฏิบัติมีอะไรบ้าง ต้องมีศีลนะ พวกเราถ้าขาดศีล ชีวิตเราจะไม่มีความสุข อย่างไม่เห็นห้องนี้บ้างคนแอบมีก็ก มีชู้มีอะไร มีไม่ใช่ไม่มี มีแล้วมันมีความสุขหรือมันมีความสุข มีแล้วมันมีความสุขทุกขณะ มีความทุกข์มากเลย ชีวิตนี้หาความสุขไม่ได้เลย บางคนติดยา บางคนเครียด บางคนสารพัดเลย บางคนกินเหล้า เครียดมากๆ กินเหล้า กินยา

ที่นี้เรามาเรียนธรรมะนะ เราก็ตั้งใจเอาไว้ พยายามรักษาศีลเอาไว้ ถ้าเรามีศีล การภาวนาเราจะง่าย ใจเราจะสงบง่าย ถ้าเราขาดศีล ใจเราฟุ้งซ่านหาความสุขไม่ได้ อย่างถ้าเรามีชู้นี้ ใจเราไม่สงบสุขหรอก มันเป็นความรู้สึกคะนอง แต่ว่าไม่ได้มีความสุข เติบโตไปด้วยความทุกข์

ฉะนั้นเบื้องต้นเลยเราปฏิบัติธรรม เราก็รักษาศีลเอาไว้ นอกจากศีลแล้วเราก็มาทำความสงบใจของเราบ้าง วันๆ หนึ่งอย่าหลงกับโลกมาก ให้เวลากับการเรียนรู้จิตใจตัวเอง คอยฝึกใจของเราเรื่อยๆ ใจเราจะไหลตามโลกไป คอยรู้ทันมันเรื่อยๆ ใจเราก็สงบ ใจเราก็ตั้งมั่นขึ้นมา ยังไม่ทันจะเกิดมรรคผลอะไร ก็เริ่มมีความสุข จิตมันมีความสุข มีความสงบ มีความตั้งมั่นขึ้นมา ค่อยๆ ฝึกจิต ค่อยๆ สังเกตจิตไปเรื่อยๆ จิตฟุ้งซ่านเรารู้ทัน จิตมี

กิเลสผาลักดัน เราคอยรู้ทัน คอยรู้มากเข้าๆ นี่จิตมันจะสงบ นี่เรียกว่าจิตตสิกขา ผึกแล้ว ได้สมาธิ จิตสงบ จิตตั้งมั่น

ต่อไปเราก็ปฏิบัติธรรมให้ยิ่งขึ้นไปอีก พอเรามีศีลแล้ว เรามีจิตใจที่อยู่กับเนื้อกับตัวแล้ว เรามาเจริญปัญญา มีสติคอยรู้สึกกาย มีสติคอยรู้สึกใจ ร่างกายเคลื่อนไหวคอยรู้สึก จิตใจเคลื่อนไหวคอยรู้สึก คนในโลกรักตัวเองมากที่สุด แต่ลืมกายลืมใจทั้งวันเลย หาเวลา ที่รู้สึกกาย หาเวลา ที่รู้สึกใจนี้ยากที่สุด มีชีวิตตั้งหลายสิบปีแล้วก็หลงโลกไปเรื่อย เพลินๆ อยู่กับโลกข้างนอก ไม่มีสติรู้กายรู้ใจ

มีธรรมะอยู่กลุ่มหนึ่ง มีหลายพระสูตรท่านสอนเอาไว้ ท่านสอนบอกว่า คนมีสติ แม้มีชีวิตอยู่เพียงคืนเดียวก็ว่าชมเชย ส่วนคนที่ไม่มีชีวิตตั้ง ๑๐๐ ปี แต่ไม่เคยมีสติเลย ท่านว่าไม่น่าชมเชย ๑๐๐ ปีไม่มีสติก็คือ ๑๐๐ ปีขาดสติ ๑๐๐ ปีเตรียมตัวไปบอขายเท่านั้นเอง วันเดียวมีสตินะสะสมไป ในอนาคตสมมุติว่าชาตินี้มีสติอยู่ได้วันเดียว ชาติต่อๆ ไปมันจะได้หลายวัน จะง่ายขึ้นๆ

คนที่เขากว้างง่ายในชีวิตนี้ก็เพราะว่าเขาภาวนายากมาก่อน พวกเราบางคนภาวนาลำบาก คนอื่นเขามาฟังหลวงพ่อดูคนเดียวเขาก็ตื่นขึ้นมารู้กายรู้ใจได้แล้ว เราฟังตั้ง ๕ ปี ๑๐ ปี ๒๐ ปี ถึงจะค่อยตื่น บางคนตื่นเร็ว บางคนตื่นช้า ด้วยหลายปัจจัยนะ เคยตื่นแล้ว มันก็ตื่นง่าย หรือมีบุญ ไม่ไปติดอยู่กับสมาธิ พวกนี้ก็ตื่นง่าย พวกที่ติดฟังอยู่ตื่นยาก ถ้ามัวแต่ติดฟังมันเป็นความผิดหรือ ชั่วร้ายหรือเปล่า ไม่ชั่ว ติดสมาธิก็ติดดี แต่เป็นดิชชนิดที่กั้นไม่ให้เราเจริญปัญญาได้

ที่นี้บางคนใจเข้มแข็ง กล้าเรียนรู้อะไรใหม่ๆ เคยติดสมาธิอยู่ กล้าวางไป มาหัดเจริญสติรู้กายรู้ใจ แล้วสมาธิที่มีอยู่นั้นมันจะมาเป็นเครื่องมือในการเจริญสติ อย่างคนที่มีสมาธิอยู่ที่นี่ เวลามาเจริญสติจะรู้ได้มาก รู้ได้ต่อเนื่อง ส่วนคนซึ่งไม่เคยมีสมาธิที่ดีๆ มาก่อนนะ เวลารู้แวบหนึ่งแล้วหลงยาว หลงหายไปเป็นวันๆ เลย ก็มีทั้งข้อดีข้อเสีย ถ้าฝึกสมาธิมาก่อนแล้ว ใจถึงๆ นะ วางสมาธิลงแล้วมาเจริญสติเจริญปัญญา มีสติในชีวิตประจำวันให้มาก พวกนี้ไปได้เร็ว เพราะจิตมีกำลัง

เพราะฉะนั้นมีหลายเงื่อนไขนะ อีกพวกหนึ่งก็ทำบุญทำอะไรมาสารพัดเลยนะ อยากได้ดินพาน ทำบุญ แต่ว่ามีอกุศลบางอย่าง เช่นชอบปราชญ์ล่วงเกินพระอริยะ ถ้าไม่ใช่ อริยะจะไม่ล่วงเกิน นี่บางคนเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ กัดที่ไรกัดแต่พระอริยะทุกทีเลย

แบบเอาที่ไรต้องเอาให้หนักๆ ดูถูกก็ดูถูกพระพุทธรูปเจ้าเลย ดูถูกพระสาวกอะไรอย่างนี้ พวกนี้มีบุญบางอย่างนะ แล้วก็มาทำกรรมหนักบางอย่าง อย่างบางคนในสมัยพุทธกาลเป็นถึงพระราชินี กัดใครไม่กัด กัดพระพุทธรูปเจ้า มีบุญนะ ได้เป็นพระราชินี มีบุญที่เกิดมาสวย ทำบุญมาดี แต่ว่ามันมีอกุศลเห็นผิดเป็นชอบ พวกนี้ภาวนาไม่ขึ้น ภาวนาไม่ได้

ที่นี้พวกเราไม่มีเงื่อนไขที่เลยๆ เหล่านี้ เราก็อภาวนาไม่ยากแล้ว บางคนมาหัดเจริญสติ เดือนเดียวก็สติเกิดแล้ว พอมีสติอยู่ไม่นานก็หลงโลกไปแล้ว ที่นี้ชา ช้าเพราะหลงโลก ส่วนพวกที่ติดสมณะ ที่ช้าเพราะไปฟังเอาไว้ กายก็นิ่งใจก็นิ่ง ไม่แสดงไตรลักษณ์ พวกหลงโลกก็ลืมกายลืมใจ ไม่มีทางเห็นกายเห็นใจเป็นไตรลักษณ์หรือ เพราะกายกับใจ มีอยู่ยังลืมมันไปเลย

ฉะนั้นพวกเราพยายามรู้สึกอยู่ที่กาย รู้สึกอยู่ที่ใจบ่อยๆ เราในท้องนี้เป็นคนมีบุญแล้วละ เราเกิดเป็นคนที่มีสมบุรณ์ทั้งร่างกายทั้งจิตใจ เราเป็นมนุษย์ที่เรียนธรรมะได้ เรามีบุญมากกว่านั้นอีก เราอยู่ในแผ่นดินที่มีธรรมะอยู่ บางคนลำบากนะ อย่างมีฝรั่งมาเรียนหลวงพ่อดูเห็นใจมากเลยที่เกิดในแผ่นดินซึ่งเรียนธรรมะยาก

พวกเราเกิดในแผ่นดินอย่างนี้ก็ยิ่งหาธรรมะง่าย แต่ง่ายเกินไป ง่ายจนเคยชิน ง่ายจนไม่เห็นความสำคัญ เหมือนเราอยู่กับสามีภรรยามานานๆ เคยชินไม่เห็นความสำคัญหรือกมันหายไปไหนยังไม่รู้เลย มันแต่งตัวอย่างไรก็ไม่รู้ ตอนเป็นแฟนนี่ เปลี่ยนทรงผมชนิดเดียวก็รู้แล้ว วันนั้นเปลี่ยนหน้าผมก็รู้แล้ว พอแต่งงานแล้วนะ อุตสาห์ไปตัดชุดใหม่มาเดินกรุยกรายให้ดู ยังไม่เห็นเลย เหมือนเห็นโต๊ะเห็นเก้าอี้ตัวหนึ่ง เคยชินจนกระทั่งไม่เห็นความสำคัญ ถ้าหายไปถึงจะรู้ว่าสำคัญ เราเคยชินกับธรรมะจนไม่เห็นความสำคัญ

ที่นี้พวกเราไม่ได้เป็นอย่างนั้น พวกเราตั้งใจธรรมะ อยู่ในแผ่นดินที่มีธรรมะแล้ว ยังสนใจธรรมะอย่างนี้ พวกเราบุญเยอะนะ สนใจธรรมะแล้วพวกเรายังไม่หลงเตลิดเปิดเปิง ออกนอกกลุ่มนอกทาง เรามาเรียนธรรมะว่าด้วยการเจริญสติ เป็นธรรมะที่ตัดตรงเข้าถึงมรรคผลนิพพานไม่อ้อมค้อม บางคนเข้าวัดก็เข้าไปหาอย่างอื่น หรือบางคนก็ไปเรียนแต่ปริยัติอย่างเดียว ไม่ลงมือปฏิบัติ เรียกว่าไม่สบายป่วยหนักนะ มีตำรายาอย่างดี แต่ไม่เคยปรู้งยาขึ้นมากินเลย พวกนี้ก็ให้นำสงสารไปอีกแบบหนึ่ง

พวกเราเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดในแผ่นดินที่ดี พวกเรามีสติปัญญาสนใจธรรมะ พวกเราได้ฟังธรรมะ มีบุญนะพวกเรา เหลืออย่างเดียวกับเท่านั้นแหละ ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม คือมีสติรู้กายรู้ใจเรื่อยๆ ไป เรียกว่าปฏิบัติธรรม ถึงวันหนึ่งเราได้มรรคได้ผลขึ้นมา เราจะรู้คุณค่าที่แท้จริงของพระศาสนา รู้เลยว่าไม่มีอะไรยิ่งใหญ่เท่ากับคำสอนของพระพุทธเจ้าเลย ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกถึงจะดีถึงจะวิเศษแค่ไหน ก็เป็นเพียงเครื่องช่วยให้อยู่ในโลกอย่างสบาย มีแต่ธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ช่วยให้เราอยู่เหนือโลกได้

อยู่เหนือโลกมันดีตรงไหน มันดีตรงที่มันพ้นจากความแปรปรวน โลกนี้เต็มไปด้วยความแปรปรวนนะ มีสุขแล้วก็ทุกข์ มีสรรเสริญแล้วก็มีนินทา มีลาภแล้วก็เสื่อมลาภ มียศแล้วก็เสื่อมยศ โลกมันเป็นอย่างนั้น โลกกระเพื่อมขึ้นกระเพื่อมลงอยู่ตลอดเวลา โลกไม่เคยสงบสันติที่แท้จริง ยุคใดเรียกร่องสันติภาพมาก แสดงว่ายุคนั้นไม่มีสันติภาพ ยุคใดเรียกร่องเสรีภาพ แสดงว่ายุคนั้นไม่มีเสรีภาพ ยุคใดเรียกร่องความรักความสามัคคี แสดงว่าไม่มีความรักความสามัคคี เห็นไหมโลกมันเป็นอย่างนี้ โลกมันมีแต่ความทุกข์ มีแต่ความแปรปรวน

สมมุติเราเรียนเก่งมากเลย แล้วรวยมากด้วย ถามว่าแล้วเราจะพ้นจากการกระทบกระทั่งของโลกได้ไหม พ้นไม่ได้หรอก เพราะเรายังอยู่ในโลก แต่ถ้าเราฝึกจิตฝึกใจของเรา เราปฏิบัติธรรม เรารู้กายเรารู้ใจมากเข้าๆ ไม่ว่าสิ่งใดเกิดขึ้นในโลกนี้ ใจมันสงบ ใจมันสันติสุขอยู่ได้ ฉะนั้น ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก การเจอสิ่งที่ไม่รัก ความผิดหวังทั้งหลายเกิดขึ้น ไม่ทุกข์หรอก ถึงทุกข์ก็ทุกข์น้อยกว่าคนอื่น

มีบางคนมาเล่าให้หลวงพ่อฟังนะ ทำธุรกิจระดับร้อยล้าน อยู่ๆ ไม่กี่เดือนมาตัวเองแบงค์ไม่ปล่อยเงินให้แล้ว ปล่อยมาตลอดนะ ก็หมุนเวียนทำธุรกิจมาเรื่อยๆ อยู่ๆ ก็ไม่ปล่อยแล้ว เพราะแบงค์ฐานะไม่ค่อยจะดี เกิดกลัวหนี้สูญขึ้นมา ธุรกิจร้อยล้านล้มไปเฉยๆ เลย ไม่มีทุนหมุนเวียน กลับไปอยู่ที่ศูนย์ใหม่ คือไม่มีอะไรเหลือ แต่คนนั้นยังดีนะ สมัยที่ยังร่ำรวยนี่ศึกษาธรรมะ หัดดูกายดูใจของตัวเองอยู่เรื่อยๆ วันที่ธุรกิจล้มลงไปนี่ คิดอย่างหนึ่งว่าอยากฆ่าตัวตาย เสร็จแล้วใจที่มันมีธรรมะก็เดือนขึ้นมา ก่อนหน้านั้นเราก็ไม่มีอะไร ปากเพียรสร้างมันขึ้นมาได้ มันได้มาแล้วมันก็เสียไป โลกมันเป็นอย่างนี้ ไม่ฆ่าตัวตายนะ และอีกอย่างหนึ่งมาคิดดู เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อบราโมทย์ ทำธุรกิจเงินแล้วฆ่าตัวตายอย่างนี้เสียชื่อหลวงพ่อ ความจริงหลวงพ่อไม่หวังเรื่องเสียชื่อหรอกนะ แต่เวลาลูกศิษย์

เขาก็ เอา อย่านะ เสียชื่อหลวงพ่อนะ รีบคล้อยตามเขาไป เต็มใจฆ่าตัวตาย ตอนนั้นก็เริ่มตั้งหลักขึ้นมาใหม่ได้แล้ว ล้มแล้วมันก็ลุกได้นะ คนเราล้มแล้วอย่าให้ใจล้มไปด้วย ใจเรามีหลักยึดมีธรรมะเอาไว้ เห็นเลยโลกมันแปรปรวนอย่างนั้นะสู้ได้ เตรียมตัวต่อสู้กับชีวิตด้วยการมีธรรมะอยู่ในใจเรา อะไรล้มได้นะ สูญเสียได้ แต่อย่าเสียกำลังใจของเรา มีสติมีปัญญารักษาใจเอาไว้

ทำธุรกิจล้มไปก็สู้ตาย สู้ด้วยสติปัญญา เกิดความพลั้งพลาดไป ล้มเหลวไปในชีวิต ทำความผิดพลาดไป ก็ตั้งต้นใหม่ ทำผิดศีลผิดธรรมมีชู้มีภิกษุอะไร ก็ตั้งต้นใหม่ ทำธุรกิจไม่ดีก็ตั้งต้นใหม่ ขอให้ใจเราดีก่อนก็แล้วกัน ค่อยฝึกไปเรื่อย เสียอะไรก็เสียได้แต่อย่าให้ใจเราเสีย ให้ใจเรามีธรรมะหล่อเลี้ยงเอาไว้ ธรรมะที่ดีนะ มีศีลเอาไว้ มีใจที่สงบ มีใจที่ตั้งมั่นเอาไว้ อย่าหลงระเริงกับโลกมาก มีสติรู้กายรู้ใจเจริญปัญญาไป แล้วไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เราก็ไม่ล้มละลายทางธรรมะ ไม่ล้มละลายทางจิตวิญญาณ

มีบางคน คนที่รักอยู่ๆ ก็ตายไป มีธรรมะไม่เป็นอะไร จิตใจยังมันคงอยู่ บางคนอยู่ๆ ก็ตรวจเจอเป็นมะเร็งขั้นสุดท้ายแล้ว หมอบอกว่าอยู่ได้อีกเดือนเดียวก็ตายแล้ว เคยมีนะ หลายคนด้วย แต่ว่ามาหาตภาวนา อยู่มาจนปานนี้ยังไม่เห็นตายสักรายเลย มีบางคนแข็งแรงดี หัดภาวนาแล้วหัวใจวาย มีเหมือนกัน แต่ว่าเป็นมะเร็งควรจะตายเร็วๆ ก็ตายช้าหน่อย บางคนก็หาย อยู่มาได้เรื่อยๆ เพราะใจมันสงบใจมันดี จิตใจมันสงบจิตใจดี จิตใจมีความสุขนะ ทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายมากขึ้น จิตใจเศร้าหมองนะ ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง เป็นอะไรชนิดเดียวก็ตายง่าย

ฉะนั้นเราฝึกจิตฝึกใจเอาไว้ ดีหลายอย่างเลย คนที่เรารักจะตาย เราก็ไม่เป็นอะไร ไม่หวั่นไหว กระทั่งตัวเราจะตายเอง ก็ไม่หวั่นไหว หลายคนภาวนานี้ ฉุกเฉินขึ้นมาจะธรรมะช่วยเรา ไม่หวั่นไหว พวกเราหลายคนชอบขับรถเร็ว รถพลิกรถคว่ำรถหมุน ไม่มีใครเป็นอะไร มาส่งการบ้านเหมือนกันหมดเลย อย่างกับก็อปปีกันมา ว่าพอตอนเกิดอุบัติเหตุ จิตมันเต้นดวงตั้งมันขึ้นมา สติมันทำงานอัตโนมัติขึ้นมา รู้ตัวตลอดเลย หัวกำลังจะโยกอันนี้แล้ว ชยับนิดหนึ่งก็ไม่โยกแล้ว นิดๆ หน่อยๆ หลบๆ เลี่ยงๆ ได้ ไม่ค่อยเป็นอะไร แต่อันนี้เป็นความสามารถเฉพาะตัว ไม่ต้องฝึกนะ เจริญสติไป แล้วเวลามันฉุกเฉินขึ้นมาแล้วมันเป็นเอง ไม่ต้องซ้อม เอาละวันนี้วัน ๑๘๐ เปรค อีบ ลองดูซิจะเกิดอะไรขึ้น ลืมตาขึ้นอีกทีก็เจอมบาล เพราะอะไร เพราะงี้

ฝึกไปนะ ธรรมะไม่ใช่ว่าเรียนเพื่อจะพ้นโลกอย่างเดียวหรอก คนไหนยังไม่อยากพ้นโลก ยังอยากอยู่กับโลก เราก็มีธรรมะ เจริญสติรู้กายรู้ใจไป มีศีลเอาไว้ สนใจอยู่กับธรรมะ เคล้าเคลียอยู่ในธรรมะ ให้จิตใจมันมีความสุขความสงบ แล้วก็เจริญสติรู้กายรู้ใจไปเรื่อยๆ มีศีลมีสมาธิมีปัญญาที่แหละ อยู่ในโลกเราก็ทุกชั้นน้อย เป็นชาวโลกที่ดีมีความทุกชั้นน้อย

คนไหนอยากจะพ้นโลกไปเลย ก็เจริญสติให้มากขึ้นๆ การที่เรามีสติแล้วอยู่กับโลกได้อย่างสบาย นี่ก็เป็นฐานเป็นเบื้องต้นที่จะทำให้พ้นโลกในวันหนึ่งข้างหน้า คอยรู้กายคอยรู้ใจไปเรื่อยๆ แล้วก็ไปเป็นชาวโลกที่ดี เป็นคนทุกชั้นที่ดี จิตใจเราพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงจุดหนึ่งเราได้มรรคได้ผลขึ้นมา ไม่ต้องไปคิดถึงมรรคผลหรอก ให้เจริญสติรู้กายรู้ใจเอาไว้ ถ้าทำไปสมควรแล้ว มรรคผลมันเกิดขึ้นเอง เหมือนเป็นของแถม ได้มรรคได้ผลขึ้นมาแล้ว ก็ไม่ต้องกังวลว่าเป็นโสดาบัน เป็นสภิกาคามีแล้วจะอยู่กับโลกไม่ได้ เดี่ยวเมียจะทิ้งอะไรอย่างนี้ ไม่เกี่ยวหรอก อยู่กับโลกได้ แล้วอยู่ได้ดีด้วย ถ้าพาคนในบ้านมาภาวนาด้วยกัน บ้านร่มเย็นยิ่งดีใหญ่

ภาวนาไปเรื่อยๆ นะ จนถึงได้พระอนาคามี ถ้าพาเมียภาวนาด้วยก็ไม่มีอะไร ไม่เดือดร้อนอะไร ถ้าไม่ได้ภาวนานะ ภาวนาคนเดียวก็ชักเดือดร้อน พุทธกรรมมันเปลี่ยนไม่สนใจในกามคุณอารมณ์ทั้งหลาย ผู้หญิงไม่เป็นไร ผู้ชายมีปัญหา ผู้หญิงไม่ได้เดือดร้อนเท่าไร ทีนี้ถ้าภาวนามาถึงตรงนี้แล้ว อยากพ้นทุกข์ในชีวิตนี้ ก็มาขอมาภาวนาขั้นแรกหักขั้นแรกหักนี้เหมาะกับเพศของนักบวช เป็นพระเป็นชีท่างาย เป็นฆราวาสท่ายาก ชั้นที่ ๓ จะเป็นพระอนาคามีนี้ฆราวาสก็ยากมากแล้ว ชั้นโสดาฯ สภิกาคาฯ นี้เป็นฆราวาสธรรมดานี้แหละ แล้วรักษาศีลเอาไว้ ให้ใจคอยเคล้าเคลียกับธรรมะ แล้วไม่ไปฟุ้งอยู่กับโลก มีสติรู้กายรู้ใจของตัวเองไปเรื่อยๆ โสดาฯ สภิกาคาฯ นี้ไม่ไกลเกินเอื้อมหรอก ถ้ามี ๔ ไม่ คือถ้าไม่ไปฟุ้งให้หนึ่ง ไม่เอาแต่คอยตีกับพระอริยะ ไม่หลงระเห็จไปกับโลก แล้วก็ไม่ได้คิดผลิตธรรม เราเป็นฆราวาสแล้วมีสติรู้กายรู้ใจไปเรื่อยๆ วันหนึ่งก็ได้โสดาบัน ไม่ยากเท่าที่คิดหรอก

พระโสดาบันไม่ได้เกิดจากทำอะไรประหลาดๆ มันก็แค่มีสติรู้กายรู้ใจเรื่อยๆ เห็นความจริงของกายของใจเรื่อยๆ ไป ความเป็นอย่างไรก็รู้สึกลงไป จิตใจเป็นอย่างไรก็รู้สึกลงไป เห็นแต่ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ เห็นแต่มันบังคับไม่ได้ เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ฝ้ารู้ฝ้าดูไปอย่างนี้ เป็นฆราวาสก็ได้ธรรมะได้ ฆราวาสได้ธรรมะก็มีเยอะแยะ ไม่ใช่ไม่มี ส่วนมากก็ได้ธรรมะเบื้องต้น ธรรมะเบื้องต้นไม่เหมาะกับเพศฆราวาส อยู่ไม่ได้จริงอยู่ยาก

นี่เราฝึกนะ ฝึกไป ต้องการอยู่กับโลก เราก็มีสติไป ต้องการพ้นโลก ก็มีสติไปทำเหมือนกันนั่นแหละ แต่ถ้าอินทรีย์มันแกร่งแล้วมันพ้นโลกเอง ไม่เสียตาย จะรู้สึกว่าเป็นบุญเหลือเกินที่พ้นจากโลกได้ ตอนที่คลุกกับโลกยังไม่ได้ธรรมะนี้ ถ้าต้องคิดว่าพ้นจากโลกแล้วเสียตาย จะพ้นจากกาม จะพ้นจากสิ่งที่รัก จะเสียตาย แต่ถ้าเราเจริญสติรู้กายรู้ใจไปเรื่อยๆ พอมันพ้นของมันจริงๆ ไม่เสียตาย กลับดีใจเสียอีก จะรู้สึกเลย เมื่อก่อนเหมือนสัตว์ เหมือนตัวทากอยู่ในกันหาญ กระต๊อบๆ วนเวียนอยู่ในที่สกปรกที่แฉะชื้นๆ มีตๆ หลุดขึ้นมาได้ ไปอยู่บนยอดเขาได้ โอ๊ย อัศจรรย์ ดีใจนะ ไม่เสียตายหรอกที่เคยเกิดเป็นทาก เวลาใจพ้ามามันจะรู้สึกอย่างนั้น

๓. ธรรมะของในหลวง ๑๐ ข้อ

[๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ (๑)]

คนที่เป็นตัวอย่างของผู้ศึกษาธรรมะที่ดีแล้วเอาธรรมะมาปฏิบัติได้จริง คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระองค์ท่านมีธรรมะสำหรับพระเจ้าแผ่นดินครบถ้วนเลยเรียกว่า “ราชธรรม”

ราชธรรมมี ๑๐ อย่าง คือ “ทานัง” มีทาน “ศีลัง” มีศีล

“ปริจาคัง” มีบริจาค บริจาคไม่ใช่เอาเงินไปแจก การช่วยเหลือสงเคราะห์อะไรอย่างนั้นเป็นทาน บริจาคหมายถึงสละความสุขของตัวเอง ยอมเหนื่อยยอมยากทำงาน

“อาชชวัง” ท่านประพฤติตัวซื่อตรง ท่านนำไว้วางใจ

ท่านมี “มัททวัง” มีความอ่อนโยน นานๆ จะเห็นท่านดูที่หนึ่ง หลวงพ่อเคยเห็นครั้งหนึ่ง เห็นในทีวี มันยกพวกตีกัน อันธพาล ท้าไม่ฟังเลยโดนท่านดู นอกนั้นยังไม่เคยเห็นท่านดูใครเลยนะ

“ตบ้ง” มีตบะ ตบะไม่ใช่แปลว่าอดข้าว นั่งบนตบะปุระโรนะ ตบะนี้ถ้าแปลเป็นภาษาไทยแล้วแปลลำบาก แปลว่าแผดเผากิเลส ถ้าแปลเป็นภาษาอังกฤษง่ายกว่าคือ simple life มีชีวิตที่เรียบง่าย ถ้ามีชีวิตที่ตามใจกิเลสตลอดเวลาไม่เรียกว่ามีตบะนะ เช่นมีมือถือหนึ่งเครื่องแล้ว พอรุ่นใหม่ออกบู๊ปไปเปลี่ยนรุ่น อะไรวางนี้ เรียกว่าคนไม่มีตบะ แถมจะไม่มีสตางค์ด้วย

“อักโกชัง” ไม่มโหโหโส ไม่เคียดแค้นชิงชัง

ไม่เบียดเบียน “อวิหิงสา” ไซ้ใหม่

มี “ขันติ” ในหลวงหนมมากนะ มีขันติ อดข้าวอดอะไรนี่ อดเก่งมากเลย ใครจะไปทำงานกับท่านนี้กลัวเลย เพราะท่านบางที่ไม่กินข้าว ไม่นอน ทำงานหามรุ่งหามค่ำ

แล้วประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี “อวิโรธนัง” ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี พอเรานึกถึงเราก็มีความสุข

นี่บุญนะที่เรามีพระเจ้าอยู่หัวที่มีธรรมะ เราก็ต้องมีธรรมะบ้าง เราจะได้ดูดีเหมือนท่าน เอาอย่างท่าน ไม่อย่างนั้นพูดแต่ปากปาวๆ รักในหลวงๆ ถามว่าทำอะไรแบบในหลวงบ้างหรือเปล่า มีทานไหม มีอภัยทานไหม เบียดเบียนไหม หยาบคายไหม ซื่อตรงไหม ไม่มีอะไรเอาอย่างท่าน แต่อยากใหญ่อยากโต หากดูงามความดีไม่ได้

ฉะนั้น ถ้ามีธรรมะชีวิตเราก็จะมีความสุข ตัวเราเองมีความสุขแล้วก็ เป็นแบบอย่างที่ดีให้คนอื่นเห็นด้วย อย่างเวลาเราคิดถึงแบบอย่างของผู้ปกครองที่ดี เราก็นึกถึงในหลวงของเรา นี่ท่านมีคุณสมบัติครบเลย เป็นโมเดลที่ดี เป็นบุญนักหนาแล้ว นานๆ จะเกิดพระเจ้าแผ่นดินอย่างนี้สักทีหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินที่มีบารมีขนาดนี้แล้วก็คุณธรรมขนาดนี้ ไม่ใช่คนธรรมดาหรอก ต้องระดับพระโพธิสัตว์ถึงจะทำได้

๔. ธรรมะสำหรับผู้เผยแผ่ศาสนา

[๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ (๑)]

พระพุทธเจ้าท่านเคยสอนเอาไว้ตั้งแต่สมัยเริ่มแรกแล้ว ตั้งแต่โอวาทปาฏิโมกข์ คำแรกเลย “ขันติ ประมะมัง ตะโป ตีติกขา : ขันติ คือความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง” เพราะคนที่จะไปเผยแผ่ศาสนาต้องอดทนมากเลย มันจะกระทบกระทั่งความเชื่อเก่าๆ กระทบกระทั่งผลประโยชน์ กระทบแน่นอน

ฉะนั้นท่านบอกว่าผู้จะไปทำงานเผยแผ่พระศานานะ อันแรกเลยที่ต้องมีในจิตใจของตัวเองคือ “ขันติ” ถ้าปราศจากขันตินี้ไปไม่ไหว กลายเป็นไปทะเลาะกัน ถ้าทะเลาะกันไม่ใช่ชาวพุทธแล้ว ไม่ใช่ลูกพระพุทธเจ้าแล้ว อย่างถ้าคนตำเรา เราโกรธแล้วเราตอบท่านว่าเลวยิ่งกว่าคนตำคนแรกอีก ท่านว่าขนาดนั้นะ ฉะนั้นเรามีหน้าที่มีขันติ ไม่ใช่ไปทะเลาะต่อยตีกับใคร

สิ่งที่เราต้องประกาศคืออะไร ท่านบอกว่า “นิพพานัง ประมะมัง วัชันทิ พุทธา : พระนิพพานเป็นธรรมอย่างยิ่ง” ฉะนั้นเราประกาศถึงพระนิพพาน ประกาศถึงเส้นทางไปสู่พระนิพพาน เส้นทางนี้พระพุทธเจ้าท่านวางหลักเกณฑ์เอาไว้ให้แล้วสำหรับคนที่ทำงานเผยแผ่ ก็คือ “การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตให้ผ่องแผ้ว” ให้ไปสอนสิ่งเหล่านี้แหละ ที่นี้เวลาลงมือปฏิบัติคืออะไร ก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง ท่านให้สอนสิ่งเหล่านี้

แล้วท่านก็สอนการวางตัวอีกนะว่า “อะนุปะวาโท” ไม่กล่าวร้าย ไม่ไปว่าใคร ไม่ไปส่อเสียดให้เขาทะเลาะกัน

“อะนุปะฆาโต” ไม่เบียดเบียนล้างผลาญ

“ปาฏิโมกเข จะ ลังวะโร” ให้สำรวมระวังในพระปาฏิโมกข์ นี่ท่านสอนอย่างนี้

“มัตตัญญตา จะ ภัตตัสสมิง” ให้บริโภคตามความจำเป็น พอประมาณ

“ปันตัญจะ สะยะนาสนะนัง” ให้อยู่ในเสนาสนะที่หนึ่งที่นอนอันสงบ นี่ท่านสอนละเอียดลออมากเลย แต่หลายๆ

ข้อสุดท้าย “อะริจิตเต จะ อาโยโค” ประกอบอธิจิต คือฝึกจิตให้ยิ่งขึ้นไปอีก

ฉะนั้นนอกจากจะทำงานเผยแผ่แล้วนี้ ผู้ที่จะทำงานเผยแผ่ต้องพัฒนาตัวเองด้วย ทำนวางกรบวาระเบียบ วางแบบแผนเอาไว้มากมายเลย เราก็ดำเนินตามนี้แหละ ส่วนใครจะเชื่อใคร ใครจะนับถือใครหรือไม่ เป็นเรื่องของแต่ละคนนะ

ถ้าเราเดินอยู่ในกรอบที่พระพุทธเจ้าวางเอาไว้ แล้วก็ทำประโยชน์แก่สังคมโลกไปด้วย ทำประโยชน์ของเราไปด้วยคือ “ทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท”

ลูกพระพุทธเจ้าต้องเชื่อสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน ท่านบอกให้เราประพฤติอย่างไร เราก็ต้องทำอย่างนั้น เราไม่ได้มีหน้าที่ไปทะเลาะกับใคร คนเราทุกคนมีเวลาจำกัด เวลานั้นหมดแล้วหมดเลย เวลาเป็นสิ่งที่แพงที่สุด เพราะเราต้องซื้อด้วยชีวิตของเราเอง เช่นเวลาของชีวิตเรามี ๑๐๐ ปี เราซื้อเวลาได้แค่นั้นแหละ ไม่ได้มากกว่านั้นหรอก เวลาหมดไปก็คือชีวิตหมดไปเรื่อยๆ

ถ้าเราเป็นลูกพระพุทธเจ้าจริงๆ เราต้องรู้ว่าอะไรมีสาระ อะไรไม่มีสาระ อะไรเป็นประโยชน์ อะไรไม่เป็นประโยชน์ อะไรสมควรแก่เรา อะไรไม่สมควรแก่เรา รีบใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ไม่มีเวลาไปทะเลาะกับคนอื่นแล้วต่อไปนี้ เวลาของเราที่เหลือทั้งหมดจะต้องเอามาพัฒนาจิตใจตัวเองให้พ้นทุกข์ให้ได้ ชาติใดไม่เจอพระพุทธเจ้า ชาติใดไม่เจอคำสอนในพระพุทธศาสนา มันจะวังเวง ใช้คำว่าวังเวงนะ แล้วลองไปดู เราไปเกิดอีกแล้วลองดูว่าวังเวงหรือไม่วังเวง

ฉะนั้นชาติใดที่มีโอกาสได้ฟังธรรมแล้วอย่าเสียเวลาเปล่าๆ อย่าสนใจแต่เรื่องภายนอกนะ งานหลักของเราคือรีบพัฒนาจิตใจของเราให้สูงขึ้นๆ ไม่ใช่ให้ต่ำลงๆ

ในโลกนั้นเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ในโลกนี้ขัดแย้งกันได้ ๒ สิ่ง สิ่งหนึ่งขัดแย้งกันด้วยผลประโยชน์ อีกสิ่งหนึ่งขัดแย้งกันด้วยความคิดเห็น กระทั่งนักบวชกับนักบวช หมายถึงคนซึ่งไม่ได้แสวงหาผลประโยชน์ พระพุทธเจ้าท่านก็บอกว่าย่างขัดแย้งกันด้วยกฎคือ ความคิดความเห็นไม่เหมือนกัน

ความขัดแย้งในโลกไม่มีที่สิ้นสุดหรอก อย่าไปใส่ใจกับมันมาก พยายามใช้เวลาให้มากที่สุดในการเรียนรู้ตัวเอง ปลดเปลื้องตัวเองออกจากความทุกข์ให้ได้ เรื่องอะไรชีวิตเราจะต้องจมอยู่กับความทุกข์ตลอดเวลาไป เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งที่แล้ว แต่ละคนไม่ได้ฝึกสติการอะไร มีสติ มีปัญญา มีร่างกายที่แข็งแรงพอประมาณ ก็ต้องใช้ร่างกายใช้จิตใจของเราให้เต็มที่ให้เกิดประโยชน์ที่สุด ด้วยการพัฒนาใจของเราเองให้ดี

๕. ครูบาอาจารย์แก้กัมมัญฐานให้หลวงพ่อบราโมทย์

[๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๒]

แต่ก่อนนี้ หลวงพ่อก็วิ่งเข้าหาครูบาอาจารย์เหมือนกัน ทุกๆ เดือนต้องไปกราบหลวงพ่อบราโมทย์ครั้งหนึ่ง ท่านอยู่ใกล้ ท่านอยู่โคราช เป็นข้าราชการวันลาไม่ค่อยมี หลวงพ่อบราโมทย์นี้ไปกราบวันเสาร์วันอาทิตย์ได้ ไปวันเดียวกลับได้ แล้วก็เก็บวันลาเอาไว้ ๓ เดือน ๔ เดือนถึงไปหาครูบาอาจารย์ที่อยู่ไกลๆ ไปหาหลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่สิม พระอาจารย์มหาบัว น้อยอยู่ไกล สมัยก่อนไปก็เจอส่วนมาก ตอนหลังๆ คนสนใจมากขึ้นๆ นิมนต์ท่านไปโน่นไปนี่ บางทีไปแล้วก็ไม่เจอเหมือนกัน เล่นเอาเฉาไปเลย

เคยไปหาหลวงปู่สิมที่หนึ่ง นั่งรถไปทั้งคืนเลย ต่อรถสองแถวไปอีก เดินเข้าไปอีกนะกว่าจะถึงวัดก็บ้ายๆ แล้ว พอขึ้นไปถึงยอดเขาถ้าผาล่อง พระบอกว่าหลวงปู่ไปกรุงเทพฯ โถ เรามาจากกรุงเทพฯ จะมาหาหลวงปู่ พระก็ให้กำลังใจ ประเดี๋ยวหนึ่งมีคนขี่มอเตอร์ไซด์ขึ้นเขามา บอกหลวงปู่จะกลับแล้ว พระก็ตื่นตื่นนะ คำว่าแค้น สมัยแรกๆ แคร่ท่านทำด้วยไม้หน้าสาม ทำคล้ายๆ คานหามเสลี่ยงนะ โอ้ พระ ๘ องค์ ช้างละ ๒-๒ นะ มีไม้้อยู่ ๔ อัน วิ่งจากเขา พระไม่เห็นเลย พระวิ่ง กลัวหลวงปู่จะมาเร็ว เราก็วิ่งตามพระลงมา พอลงมาถึงข้างล่างนะ คนก็โทรศัพท์มาอีก ตอนนั้นไม่มีโทรศัพท์ (มือถือ) หรือ มีโทรศัพท์เฉพาะ fixed line (ที่ต่อสาย) เข้าตามบ้าน บอก หลวงปู่รับนิมนต์ต่อไปที่อื่นแล้ว วิ่งลงมาบอกข้างล่าง พระก็หันมามองหน้าเรา โยมช่วยหามแคร่ขึ้นไปด้วย เรา ๒ คนนะ หามแคร่ โอ้โฮ ทุลักทุเลกว่าจะขึ้นไปถึง ๒-๓ ก้าววางที่ ๒-๓ ก้าววางที่ เดินขึ้นไปตัวเปล่าๆ ยังขึ้นกันไม่ไหวเลย พระท่านหามกันที่ตั้งหลายองค์

ถ้าหากนะสมัยก่อนจะไปหาครูบาอาจารย์ ยังคิดว่าช่วงแรกๆ ที่เที่ยวศึกษาธรรมะนี้ไปก็เจอ แต่ความจริงหลวงพ่อบราโมทย์ไปกราบท่าน ไปส่งการบ้าน ไม่ได้เป็นเรื่องลึกลับอะไรหรอก ส่วนมากไม่ได้ไปถามปัญหาอะไร จะไปถามว่าที่ท่านเคยสอนอย่างนี้ ผมทำมาอย่างนี้ มีผลอย่างไร ถูกหรือผิด ถ้าผิดให้ท่านช่วยบอกหน่อย ถ้าถามอย่างนี้ ท่านจะบอกว่า ถูกแล้วไปทำต่อ

ตลอดชีวิตที่เรียนกับครูบาอาจารย์มานี้ เคยต้องให้ครูบาอาจารย์แก้กัมมัญฐานให้รวมแล้ว ๖ องค์ องค์แรกเลยคือ หลวงปู่ดุลย์ พวกเราเรียนหลักของการปฏิบัติมามากแล้ว หลวงพ่อจะลองเล่าว่าที่ครูบาอาจารย์สอนหลวงพ่อก่อน ที่หลวงพ่อกำหนดนะ แต่ก่อนจะบอกว่าอาจารย์สอนว่าอย่างไร หลวงพ่อจะถามพวกเราดูก่อน ว่าที่หลวงพ่อกำหนดนะ ผิดอย่างไร

(องค์ที่ ๑ หลวงปู่ดุลย์) เริ่มต้นเลยนะ เมื่อปี ๒๕๒๕ ขึ้นไปกราบหลวงปู่ดุลย์ที่แรก ท่านบอกให้ดูจิตตัวเอง เรากลับมาบ้าน เราก็มืด เห็นมันเป็นก้อนขึ้นมา เป็นก้อนๆ ทำไม่ถึงเป็นก้อน (โยมคนหนึ่งตอบว่าเพราะเพ่ง) เพราะเพ่ง อยากดู อยากปฏิบัติ นี่ต้องอย่างนี้ ตอบได้ แล้วอย่ามาถามหลวงพ่อก่อนนะ เป็นก้อนขึ้นมา หาทางทำลายมัน ทำอย่างไรก่อนนี้จะแตก เพ่งๆ ระเบิด เบรียง โอ้ วันนี้เราภาวนาดี เพ่งมันแตก อีกวันหนึ่งมันไหลลงมา เพ่งอย่างไรก็ไม่แตก คราวนี้ทำอย่างไรดี ทุบมัน ลองทุบๆ มัน แตกไปังเลย โอ้ โลงเลย ก่อนนี้แตก อีกวันหนึ่ง เพ่งก็ไม่แตก ทุบก็ไม่แตก ฉะนั้น ฉะนั้นๆ ก่อนมันเล็กลงเรื่อยๆ เหลือนิดหนึ่ง มองบิ๊บ ขาดไปเลย โอ้ วันนี้ภาวนาดี นี่ชัดอยู่อย่างนี้ ๓ เดือน ก่อนนี้ค่อยหายไป คราวนี้กุศลไม่เกิดทำอย่างไรจะเกิด อกุศลทำอย่างไรจะไม่เกิด ภาวนานี้แหละ คอยระวังรักษาสัจจิต คอยหวงแหนจิตมากเลย ๓ เดือนก็ขึ้นไปส่งการบ้านหลวงปู่ดุลย์บอกว่าผิด ผิดตรงไหน “ไปทำ ไปแทรกแซงจิต” ใช่ไหม เราไม่ได้ดูจิตหรือทำกับอกเลย ไม่ได้ดูจิตหรือ แต่ไปแทรกแซง ไปวุ่นวายอยู่กับอาการของจิต

เพราะฉะนั้นถ้าพวกเราภาวนา เกิดอาการแปลกๆ ของจิตขึ้นมาแล้วเราแทรกแซงก็ผิดนะ ท่านบอกไปดูใหม่ ใจที่ดูอยู่นั้นนะ ไม่ได้ดูจิตหรือ แต่ไปยุ่งไปแทรกแซงกับอาการของจิต เห็นไหมอีกข้อหนึ่งนะ อันแรกเลยเห็นไหม “จงใจปฏิบัติก็ผิดนะ ไปแทรกแซงอาการของจิตก็ผิด ให้รู้ตามความเป็นจริงต่างหากถึงจะถูก” นี่เรียนกับหลวงปู่ดุลย์เป็นครั้งที่ ๑ ที่ท่านแก้ให้ เราภาวนาผิด ตอนนั้นไปเรียนใหม่ๆ ยังภาวนาไม่เป็นหรือ ก็เหมือนพวกเราแหละ ถ้าไม่เพ่งเอา ก็ผลออกไปเลย แล้วก็พยายามเข้าไปแทรกแซง เพราะฉะนั้นเพ่งเอาก็ใช้ไม่ได้นะ ผลออกไป ฟุ้งซ่าน ใจลอยไป ก็ใช้ไม่ได้ เข้าไปแทรกแซงก็ใช้ไม่ได้

(องค์ที่ ๒ หลวงปู่สิม) ที่นี้ ภาวนาต่อมาอีก เห็นกิเลส แล้วค่อยๆ ลังเกตุ กิเลสที่หยาบนี้เกิดจากกิเลสที่ละเอียด ก่อนที่กิเลสจะตัวใหญ่ กิเลสตัวเล็กมาก่อน ก่อนที่จะไม่ใหญ่ๆ ต้องขัดใจเล็กๆ ก่อน ที่นี้พอเราเห็นกิเลสละเอียดขึ้น เราคอยเฝ้าดูเลย กิเลสมันไหลลงมาจากไหน มันไหลขึ้นมาจากกลางหน้าอก ใครเคยเห็นไหม เวลามันผุดนะ มันผุดขึ้นจากกลางหน้าอกนั่นเอง ในตำราเขาเรียกว่า “หทัยรูป” แต่ในตำราบอกว่าอยู่ในหัวใจ ไม่มี

นักปฏิบัติคนไหนหรือจะเห็นสภาวะผุดขึ้นจากหัวใจ ในตำราแปล หทัยรูป ไปแปล “หทัยะ” ว่า “หัวใจ” เขาเลยนึกว่ามันอยู่ที่หัวใจจริงๆ

คำว่า “ใจ” ตัวนี้ หลวงปู่เทศน์ท่านบอกว่าเป็นคำว่า “กลาง” ผุดขึ้นมาจากกลางๆ นี่แหละ “ใจ” โบราณแปลว่า “กลาง” นะ เราเห็นสภาวะมันผุดขึ้นตรงนี้ เราไปสนใจ เราคอยดู พอดูนะ เราเห็นมันผุดขึ้นมา เราดู แล้วมันก็หด หดก็เข้าไปข้างใน “คราวนี้เราตามลึกลงเข้าไปในเลย ดูขั้นตอนของกิเลสจะมาจากไหน สงจิตลึกลงๆ เข้าไปเรื่อยๆ พอใจเราลึกลงไปเรื่อยๆ โอ้โฮ ละเอียดยิบๆ อยู่ข้างในเลย”

พอได้เวลาขึ้นไปกราบหลวงปู่สิม ไม่ทันถามเลย เจอหน้าหลวงปู่สิมนะ หลวงปู่สิมกวักมือ “ผู้รู้ ผู้รู้ ออกมาอยู่นอกๆ นี้” อ้าว ยังไม่ทันถามโยมเลย ไปเลยซะก่อนแล้ว มันผิดตรงไหน ผิดตรงเราสนใจเข้าไปดู เห็นไหม แทนที่เราจะดูด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง เราดลาลงไปดู นี่ ถลาลงเข้าไปข้างใน ลงไปซะลึกลงๆ ทำผิด ถลาลงไปดู จิตไม่ตั้งมั่นในการรู้ในการดู ถ้าสำนวนครูบาอาจารย์วัดป่าเรียกว่า ไม่มีจิตผู้รู้ มีแต่จิตผู้หลง ผู้เพ่ง ลึกลงๆ ลงไป หลวงปู่สิมท่านบอก “ผู้รู้ ผู้รู้ ออกมาอยู่นอกๆ นี้” นี่ได้หลวงปู่สิมอีกทีหนึ่ง

ที่นี้ ภาวนามาจะ ถึงปี ๒๕๒๖ ก่อนจะเข้าพรรษาสักเดือนหนึ่ง ช่วงเดือนนั้นภาวนาแล้วเกิดอาการแปลกๆ ภาวนาแล้วหลับตลอดเวลาเลย ตั้งแต่เด็ก ๆ ๗ ขวบภาวนามา ไม่มีนั่งหลับหรือ รู้ตัวตลอดเลย ผิดสติตลอดเลย ไม่ให้ขาดสติ ตอนนั้นไม่รู้ว่าเป็นอะไร มันหลับเอาหลับเอานะ นั่งสมาธิก็หลับ เลยนั่งขัดสมาธิเพชร ขัดสมาธิเพชรก็เจ็บแสนเจ็บ ก็ยังหลับอีก ไปเดินจงกรมก็เดินหลับ หัวโขกฝาเลย เดินๆ ไปตะโน้นตะนี่ ทำอย่างไรก็หลับ แล้วหลับแบบไม่มีสติเลย อย่างนั่งสมาธิ หลับไปนี่ พอรู้สึกตัว ขาไปอยู่ทางโน้นตัวไปอยู่ทางนี้ เอียงไปเอียงมา โอ้ ไม่มีสภาพของนักปฏิบัติเหลือเลย ขาดสติอย่างร้ายแรงเลย เกิดจากอะไร (หลวงพ่อบอกให้โยมตอบ) ยากมากนะอันนี้ ยาก เกิดจากอะไร ตอนนั้นหลวงพ่อก็คงไม่รู้เหมือนกัน

ช่วงนั้นไปหาหลวงปู่สิมอยู่เรื่อยๆ เลยขึ้นไปหาหลวงปู่สิม ไปถามหลวงปู่สิม หลวงปู่สิมรับ ผมภาวนา ก็มีสติมาตลอดเลยตั้งแต่เด็กๆ ไม่ให้ขาดสติ ช่วงนี้มันเป็นอย่างไร ขนาดนั่งขัดสมาธิเพชร ขนาดเดินจงกรม มันยังหลับเลย หลวงปู่บอกว่า “ผู้รู้ ผู้รู้อย่าสงสัยเลย” ท่านไม่รู้จักชื่อหลวงพ่อนะ ท่านเรียกหลวงพ่อกว่าผู้รู้ รู้อะไรก็ไม่รู้ล่ะ ท่านเรียกผู้รู้ ผู้รู้อย่าสงสัยเลย แล้วจะได้ของดีในพรพรรณนี้แหละ ท่านบอกอย่างนี้

ครูบาอาจารย์ห้ามสงสัย เราก็เลยไม่สงสัย แล้วพวกเราใหม่ มันคืออะไร เพราะตอนนั้นหลวงพ่อยังไม่รู้เลย ตอนนั้นเราก็ไม่ต้องรู้หรอก “ที่จริงไม่มีอะไร คือพอเราเจริญสติเจริญปัญญาไปมากนะ จิตมันเบื่อน่าย มันเบือโลก เบือขันธ เบือธาตุน่าอย่างร้ายแรงเลย เบืออายตนะ ขันธ ธาตุ เบือมากเลย พอมันเบือ มันตัดการรับรู้ภายนอกไปหมดความรู้สึกไปเลย ตัดลงไป จนมันได้พักผ่อนพอสมควรนะ” เพราะว่าหลวงพ่อดอนที่ภาวนานี้ ตั้งแต่เด็กมา ทำแต่สมาธิ จนมาเจอหลวงปู่ดูลย์จึงมาหัดทำวิปัสสนา แล้วเบือสมาธิ ทั้งสมถะไป ไม่ถูกนะ การทั้งสมถะนี่ไม่ถูกต้องเลย พอจิตมันไม่ได้เข้าไปพักในสมาธิ จิตมันก็ตัดไปเลย ตับไปเฉยๆเลย เข้าไปพักผ่อน พอมันพักผ่อนมีแรงมันก็ถอนออกมา

วันที่ ๕ สิงหาคม ปี ๒๕๒๖ ไปกราบหลวงปู่สิม ท่านบอกจะได้ของดีพรชานี้แหละ วันที่ ๖ ยังไปเที่ยวอยู่ในเชียงใหม่เลย ไทใหญ่ ไปทั้งที่แล้ว พอวันที่ ๗ ขึ้นรถทัวร์กลับมา ขึ้นรถทัวร์ตอนเช้าเนะ เย็นๆ ลัก ๔ โมงเย็น ก็มาถึงกรุงเทพฯ จิตมันก็ถอนออกมาหมดเลย จิตใจเราก็เปลี่ยนไปหมดเลย ภาวนาสบาย ต่อไปนี่สบายแล้ว ก็เลยไปสวด ไทแวบ สติรู้ทัน ไทแวบ สติรู้ทัน สติมันทันก็เลยไปเรื่อย การภาวนาง่าย ตอนนั้นง่าย

(องค์ที่ ๓ พระอาจารย์บุญจันทร์) ที่นี้ ภาวนามาถึงจุดนี้ เราจะดูตรงไหนมันชำนาญไปหมด มันดูตัวจิตผู้รู้ก็ได้ ดูที่ในหน้าอกนี้ ดูสภาวะที่เกิดดับอยู่ในหน้าอกก็ได้ เอ๊ะ จะดูตัวไหนดี ซักสงสัยแล้วว่าดูตัวไหนดี ตอนนั้นไม่รู้ว่าจะดูตัวไหน ดูทั้งสองตัวดูกลับไปกลับมา ตรงไหนแน่ วันหนึ่งเอาใหม่ ไม่เอามันทั้งสองตัวเลย ดูซิจะเกิดอะไรขึ้นเวลาเรารู้ลงไป ในสภาวะ ในสิ่งที่ถูกรู้ จิตมันเคลื่อนเข้าไปที่สภาวะที่ถูกรู้ มันเคลื่อนไปนะ พอมันจะแตะ สมมุติว่าสภาวะที่ถูกรู้เหมือนนาฬิกา (หลวงพ่อก็เอื้อมจะไปแตะนาฬิกาที่โต๊ะ) มันเคลื่อนจะแตะนะ เราไม่ให้แตะ เราถอยขึ้นมา ถอยขึ้นมาทวนกระแสเข้ามาหาตัวรู้ พอมาจะแตะตัวรู้เราก็ไม่เอานะ เราออกไปอีก ไล่เข้า ไล่ออก เสร็จแล้วมันรวมลงตรงกลาง ไม่ใช่ทั้งวัตถุ ไม่ใช่ทั้งจิต ไม่ใช่ทั้งรูป ไม่ใช่ทั้งอรูป รวมลงตรงกลาง โลกธาตุดับไป หายไปหมดเลย ถอยออกมา โอ้โฮสภาวะอะไรมีความสุขจัง แต่คงไม่ใช่นิพพานหรอก ใจคิดอย่างนี้เนะ คิดว่าคงไม่ใช่

ได้เวลาขึ้นไปกราบหลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ ผมทำอย่างนี้มันเป็นอะไร ท่านบอกมันเป็นสมาธิชนิดหนึ่ง ไม่เพ่งรูป ไม่เพ่งอรูป ท่านบอกว่า ไป ไปฝึกไว้ ไปซ้อมไว้ ในยุคนี้สมัยนี้ไม่มีใครเขาเล่นกันแล้ว ไปซ้อมให้ชำนาญ ก็ไปบอกหลวงปู่ว่า หลวงปู่ถ้าผมทำแล้วผมติด ผมจะทำอย่างไร หลวงปู่บอกว่าถ้าคุณติดอาตมาจะแก้ให้ ท่านคิดก็มากเลย จะให้

เราเล่นสมาธิ ตอนนั้นเราก็เล่นใหญ่เลย สนุกเลย เล่นทุกวันนะ ขำนิขานัญ วีบ โลกดับไปเลย สบายเหลือแต่ธาตุรู้ สบายอยู่อย่างนั้น

ต่อมา ไปสัมมนาที่เชียงใหม่ กลางคืนไปวัดสันติธรรม จะไปเยี่ยมอาจารย์ของอินทร์ไปเจอพระองค์หนึ่งมาตักอยู่หน้าวัด พระหนุ่มๆ มาบอกว่า วันนี้นำอาจารย์บุญจันทร์ จากถ้าผ้าง มาพักอยู่ที่วัดสันติธรรมนี้ ให้ไปหาท่านหน่อยสิ บอกไม่ไปหรอก ไม่รู้จัก ไปหาพระมันเสี่ยง บางองค์ดูนะ ไม่ใช่ทะเลาะทะเลาะเข้าไป แล้วกลางคากลางคืนด้วย เราไม่รู้จักท่านนะ ทะเลาะทะเลาะเข้าไป ไม่เอา ไม่ไป เข้าไปคุยกับอาจารย์ของอินทร์อยู่สักชั่วโมงหนึ่งออกมา มืดตืดต่อเลย หนาวจะเยือกเลยตอนนั้น พระท่านยังเฝ้าอยู่ บอก ไป ไปหาท่านอาจารย์บุญจันทร์หน่อยนะ เราเกรงใจท่าน โอ้ มายืนเฝ้าเป็นชั่วโมง ก็ขึ้นไปหาอาจารย์บุญจันทร์

พอขึ้นไปถึงนะ ท่านไม่สบาย ท่านนอนอยู่บนตั่งที่ระเบียง ไม่ได้อยู่ในห้องนอนคลุมโปงอยู่ พอเราขึ้นกระดืบ ลูกขึ้นมา เอาหน้าโผล่ออกมาจากผ้า ชีหน้าเลย “โง่ ภาวนาอย่างไร” เราตกใจ โอ้ องค์นี้ดูสมกับที่คิดไว้เลย ไม่ได้ถามอะไรเลยนะ ไม่ได้ถามเลย “โง่ ภาวนาอย่างไร” บอกท่านนะ ผมไม่เพ่งอารมณ์ ไม่เพ่งจิต อยู่ตรงกลางๆ สบายโดนท่านตะคอกเอา “เฮ้ย นิพพานอะไร มีเข้ามออก โง่จะภาวนาอย่างไร” เราก็นึกว่าท่านฟังเราไม่รู้เรื่อง เพราะว่าสำเนียงไม่เหมือนกัน เราก็ก่อนให้ท่านฟังช้านะ ท่านवादซ้ำเลย คราวนี้वादดังกว่าเก่า “เฮ้ย นิพพานอะไร มีเข้ามออก” ใจเราโล่งเลย ตรงนี้ไม่ใช่ทางแล้ว ตรงนี้ไม่ใช่ทาง ...ดูซิเลยไปอีกแล้ว

เห็นไหมเราไปทำอะไรที่ผิด นึกออกไหม เราไปปรุงแต่งการปฏิบัติขึ้นมา เราคิดว่าทำอย่างไรแล้วจะดี เราไม่ได้รู้กายรู้ใจซื่อๆ ไป เราคิดว่าทำอย่างไรจะดี เอาตรงนี้แหละ อยู่ตรงโน้นดี อยู่ตรงนี้ดี หรืออยู่กลางๆ ดี ทำไ้ตรงที่ดี “ไม่ต้องหาคะว่าตรงไหนถูก ไม่ต้องหาว่าตรงไหนดี สภาวะอะไรเกิดขึ้นในปัจจุบัน รู้มันนั่นแหละ แล้วไม่ผิด” นี้ว่าจะมาถามโยมนะ เฉลยหมดทุกทีเลย

พอท่านบอกเสร็จนะ เราโล่งเลย โล่ง พอโล่งท่านก็หัวเราะ หัวเราะเสียงดังเลย หลอกเราอีกแหละ เราก็บลิ้ม หัวเราะตามท่าน ท่านหยุดก็กลืน มองหน้า พอท่านหยุดเราก็ดูหน้า จิตเราไป ท่านบอก เออ ใช้ได้ๆ ไป ไม่ได้บอกชื่อท่านว่าหลวงพ่อดีอะไร ไม่เคยบอกนะ อยู่ๆ ท่านก็เรียกมา ตอนลงมาจากกุฏิท่าน พระองค์นั้นตามมาส่งหน้าวัด มันมืดมากเลย เปลี่ยว พระท่านบอกเลยบอกว่า ท่านอาจารย์สั่งไว้ตั้งแต่เย็นแล้ว ว่าวันนี้เอาตัว

มาให้ได้นะ เรายัง โอโห ท่านรู้ล่วงหน้าตั้งหลายชั่วโมงแน่ะ แล้วมาอัศจรรย์ใจกับท่านอีกที ปี ๒๕๔๖ ตอนนั้นบวชแล้ว กลางพรรษาที่ ๓ อยู่เมืองกาญจน์ ลูกศิษย์ท่านมาหาเยอะเลย ตอนนั้น บอกว่า ท่านอาจารย์บุญจันทร์สั่งให้มาหา วันนี้ เดือนนี้ ปีนี้ ให้มาหาพระชื่อนี้ๆ อยู่ตรงนี้ๆ ท่านสั่งละเอียดเลยนะ เราไม่เคยบอกท่านเลย ตอนนั้น ตอนที่ท่านมรณภาพ เรายังไม่ได้บวชเลย ดูท่านอุทิศสัพเพททิให้เรา ท่านกลัวเราจะไปติด สร้างสภาวะโล่งๆ ว่างๆ แล้วเราไปจับเอาไว้ แต่นี้โล่งว่างคนละอย่างกับที่พวกเราหลังๆ นี่มาติดนะ อันนั้นไหลออกไปข้างนอก อันนี้ไม่มีข้างนอกข้างใน ดูประณีตดูลึกซึ้งกว่ากันเยอะเลย

(องค์ที่ ๔ พระอาจารย์มหาบัว) ที่นี้ พอกาวนาต่อมอีกนะ กาวนาไป เห็นสภาวะทั้งหลายมันละเอียดเข้าๆ นะ สบาย ใจมันโล่ง มันว่าง เราก็ดูจิตอยู่ทุกวี่ทุกวัน แต่ดูมาตั้งหลายปี ไม่ผ่านสักที วันหนึ่งได้โอกาส ไปกราบพระอาจารย์มหาบัวที่วัดป่าบ้านตาด ตอนนั้นท่านยังเทศอยู่ข้างบน คนน้อย ไม่มากหรอก เตี้ยวนี้คนเยอะ เข้าไม่ถึงท่านแล้ว ขึ้นไปถึงบอกท่านอาจารย์ ผมขอโอกาส ท่านบอก เตี้ยวๆ เรียงไม่ว่างๆ ท่านก็สั่งเรื่องไหนเรื่องนั้นตามสไตส์ท่าน พอท่านว่างแล้วท่านหันมา “ว่าอย่างไร” นี่ ใครๆ ก็กลัวท่าน เราไม่กลัวหรอก เราจะเอาธรรมะ ถูกด่าก็ไม่กลัวนะ บอกท่านอาจารย์ ผมดูจิตอยู่นะ ดูอยู่นี้ ครูบาอาจารย์บอกไม่มีวิธีปฏิบัติที่ยิ่งกว่านี้แล้ว เพราะกิเลสก็เกิดที่จิต กุศลเกิดที่จิต มรรคผลนิพพานเกิดที่จิต กาวนาเข้ามาถึงจิตถึงใจแล้วไม่มีอะไรยิ่งกว่านี้แล้ว เหมือนผลไม้ที่รอเวลาสุกงอม แต่ผมสงสัยว่าทำไมมันไม่สุกงอมสักที

ตรงนี้ผิดอะไร ผิดตรงไหน รู้ไหม มีกิเลสอะไรเกิดขึ้นรู้ไหม มีกุญแจจะ ร้อนใจเมื่อไหร่จะได้สักที กิเลสเกิดไม่เห็นนะ เสร็จแล้วท่านสอนเอา บอกว่า “ที่ว่าดูจิตนั้น ดูไม่ถึงจิตแล้ว ต้องเชื่อเรานะ ตรงนี้สำคัญนะ เราผ่านมามากด้วยตัวเราเอง อะไรๆ ก็สู้บริกรรมไม่ได้” เราก็กราบท่านนะ ได้ idea (ความคิด) แล้ว เตี้ยวมาพิจารณา ดูทำไมท่านให้บริกรรม ทำไมท่านว่า เราดูจิตแล้วไม่ถึงจิต มาดูไปดูมา อ้อ ใจเราไม่ตั้งมั่น ใจเราเคลื่อนออกไปข้างนอก มันไปอยู่ในความโล่ง ความว่าง เพราะฉะนั้นพวกเราหลังๆ ที่ไปดูจิตนี้ ไปติดอยู่ที่ตัวนี้ เยอะแยะเลย เพราะว่าเวลาดูไปๆ เราเห็นสภาวะที่เกิดขึ้นๆ เช่น เห็นกิเลสเกิดกิเลสดับ กิเลสมันจะหนีออกไป หนีออกไป ไม่เหมือนกับตอนที่ไปถามหลวงปู่สิม ตอนนั้นกิเลสหนีเข้าข้างใน อันนี้กิเลสหนีออกข้างนอก รวมความก็คือจิตไม่ตั้งมั่นเหมือนกัน จิตพุ่งเข้าไปข้างใน จิตพุ่งออกไปข้างนอก จิตไม่ตั้งมั่น จิตไม่ตั้งมั่นแล้วจิตไปหลงในความโล่ง ความว่าง ความสุข ความสบาย ตรงนี้แหละคือวิปัสสนา (วิปัสสนูปกิเลส) ชนิดหนึ่ง ชื่อว่า “โอกาส”

วิปัสสนา นี้ เกิดในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติขั้นโสดาบัน สกทาคามี อนาคามี พระอรหันต์ เพียงแต่ว่าขั้นที่เลย พระโสดาบัน เขาไม่เรียกว่า วิปัสสนา เขาเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นให้โก้กว่านี้ หลวงพ่อก็จำชื่อไม่ได้แล้ว เรียกอะไรก็ไม่รู้ “ธัมมัทธจะ” ใช้หรือเปล่าไม่รู้ จำไม่ได้ ภาษาแขก เสร็จแล้วพอมาลังเกตนะ ใจมันไปอยู่ข้างนอก ใจไม่ตั้งมั่น ที่หลวงพ่อบอกพวกเรานี้ว่าจิตไม่ถึงฐานนะ

พระอานนท์สอนตัวนี้ไว้ พระอานนท์สอนธรรมะอยู่บทหนึ่ง นำฟังมากเลย ในยุคนี้ทศกถา พระอานนท์ท่านสอนบอกว่า สาธุศิษย์ในสำนักท่านที่พยากรณ์มรรคผล มี ๔ จำพวก พวกที่ ๑ ใช้สมาธิบำเพ็ญ คือทำสมาธิก่อน ออกจากสมาธิแล้วมาเจริญสติในชีวิตประจำวัน พวกที่ ๒ ใช้ปัญญาบำเพ็ญ คือเจริญสติในชีวิตประจำวันนี่แหละ แล้วจิตรวมเข้าสมาธิ พวกที่ ๓ ใช้สมาธิและปัญญาควบกัน พวกนี้ทำสมาธิอยู่ในฌาน ไม่ใช่อย่างที่เราครูบาอาจารย์วัดป่าท่านะ ส่วนมากท่านทำความสงบก่อน แล้วถอนออกมา แล้วมาเจริญสติในชีวิตประจำวัน คือแบบที่ ๑ แบบที่ ๓ นี่มีเหมือนกันแต่มันน้อย อันนี้ต้องชำนาญในฌานจริงๆ จะเห็นองค์ฌานเกิดแล้วดับ องค์ฌานเกิดแล้วดับ จะดูยาก ต้องชำนาญทั้งฌาน ต้องชำนาญทั้งการดูจิต ถึงจะดูได้

พวกที่ ๔ พระอานนท์บอกว่า จิตมีความพุ่งชานไปในธรรมะ ๑๐ ประการ เช่น โอกาส-แสงสว่าง ญาณ-ความหยั่งรู้ ปิติ ปัสสัทธิ ความสุข อุเบกขา ฯลฯ อะไรพวกนี้มีหลายตัว รวมแล้ว ๑๐ ตัว จิตมันส่งออกนอก จิตมันพุ่งชาน ไปหลงอยู่ในธรรมะ ๑๐ ประการนี้ มีโอกาสคือความสว่าง ความว่างๆ โล่งๆ นี่เป็นหมายเลข ๑ ถ้าเมื่อไหร่รู้ทัน อุทฺธัจจะ คือความพุ่งชานของจิตที่ไหลออกไป อุทฺธัจจะดับนะก็จะหลุดจากโอกาส

เมื่อก่อนที่หลวงพ่อกเคยไปเรียนกับหลวงปู่สรวง ท่านสอนบอกว่า “เวลาเกิดวิปัสสนา นี้ เกิดเพราะว่าสมาธิไม่พอ” เราฟังอย่างนี้เรายังไม่เข้าใจนะ เวลามันเกิดจริงๆ เราถึงค่อยๆ มาสังเกต อ้อ จิตมันไม่ตั้งมั่นนี่เอง จิตมันหลงไปข้างนอก หลงไปอยู่ในความว่าง ความสว่าง หลงไปอยู่ในปัญญา หลงไปอยู่ในความสุข ความสบาย ความเย็น ความโล่ง ความว่าง หลงไปสารพัดรูปแบบเลย จิตมันไม่ตั้งมั่น ถ้าเมื่อไหร่จิตตั้งมั่น มันก็จะหลุดออกมา อันนี้เราเห็นมาด้วยการปฏิบัติแบบนี้ เสร็จแล้วเพิ่งมาเจอพระสูตรนี้ ที่ท่านพระอานนท์สอนไว้ เหมือนกันเปียบเลย วิปัสสนา มันเกิดจากจิตมันไม่ตั้งมั่น ไหลออกไป ที่หลวงพ่อบอกว่า จิตไม่ถึงฐานนั้นแหละ

เพราะฉะนั้นเวลาพวกเราภาวนานะ ค่อยๆ สังเกต เราดูจิตดูใจ หรือว่าดูกายก็เหมือนกัน ไม่ว่าจะทำวิปัสสนาด้วยอะไร เกิดวิปัสสนา ได้ทั้งสิ้นเลย ไม่ใช่ว่าดูจิตแล้วมีแต่วิปัสสนา ดูกายไม่มีวิปัสสนา เข้าใจผิด หลวงพ่อเจอนคนติดวิปัสสนา เยอะเยอะไปหมดเลย กระทั่งในสำนักต่างๆ ของครูบาอาจารย์ก็มี ไม่ใช่ไม่มี ถ้าทำวิปัสสนาถูกต้อง แต่เพิ่งเริ่มวิปัสสนาได้ไม่นาน ยังไม่ชำนาญชำนาญพอ สมาธิไม่พอ จิตไม่ตั้งมั่น จิตไม่ถึงฐาน มันจะมั่วแต่ดูอารมณ์ที่เกิดดับ แล้วถลาล้อออกไปดู พออารมณ์นั้นหมดไป ดับไป มันโล่ง มันว่าง มันสว่าง คราวนี้ก็เลยไปค้างอยู่ตรงนี้ คิดว่านิพพาน เอาแล้ว เราเป็นพระอรหันต์แล้ว ตรงนี้ไม่มีกิเลสเลย คนที่ภาวนามาตรงนี้ คิดว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ มีหลายคน ตอนนั้นแก้ไขได้หลายคนแล้ว บางคนก็แก้ไขไม่ได้เพราะไม่ยอมมาเจอ มีบางคนหลวงพ่อบอกว่า ไม่ถูกหรอก โหม่ไปเลยนะ หายไป หายไปนานๆ กลับมาใหม่ บอกสติแตกมาแล้ว ไม่ใช่แล้ว รู้แล้วว่ามันไม่ใช่ บอก ใช่ มันไม่ใช่หรอก เพราะจิตมันไม่ถึงฐาน จิตมันไปอยู่นอกๆ

ที่นี้ คนที่ไปเจอวิปัสสนา ว่างๆ นี้ ก็เลยจะเกิดความสำคัญผิดว่าบรรลุพระอรหันต์ ก็จะคิดว่า โอ้ เอาใจไปอยู่ในความว่างนี้แหละ คืออยู่กับนิพพาน อยู่กับสุญญตา นี่เป็นทางลัด ไม่ต้องมาผัสสติรู้กายรู้ใจก็ได้ ไปดูความว่างเอาไว้ นี่ พวกนี้เป็นวิปัสสนา นะ ถ้าไปดูความว่างอยู่ มันเดินปัญญาต่อไม่ได้ มันเป็นภพอันหนึ่ง ซึ่งตัวเองมองไม่ออกว่าเป็นภพ ไปติดอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ถ้ารู้ทันเมื่อไหร่ว่าจิตไม่ตั้งมั่น จิตไม่ถึงฐาน มันจะหลุดออกมาเลย พวกนี้จะนำสงสาร แล้วนำกลัว นำกลัวตรงที่ว่า จะเที่ยวเผยแพร่คำสอนออกไปอีก บอกว่า อย่าไปดูกาย อย่าไปดูใจเลย จับความไม่มีอะไร จับสุญญตา พวกนี้ผิดนะ ไปดูความว่าง ผิดนะ ต้องดูกาย ต้องดูใจ นี่หลวงพ่อดอนนั้นผิด พระอาจารย์มหาบัวแก้ให้

(องค์ที่ ๖ หลวงพ่อพุทธ)^{*} เสร็จแล้วภาวนาภาวนานานหลายปีเลย ตอนนั้นใกล้จะบวชแล้ว ไปเจอหลวงพ่อบุชชา หลวงพ่อพุทธกับหลวงพ่อกุศลมีข้อตกลงกัน เมื่อปี ๒๕๒๖ หลวงพ่อไปหาหลวงปู่ดูลย์ เสร็จแล้วกลับมากราบหลวงพ่อบุชชา ท่านถามว่าหลวงปู่ดูลย์สอนอะไร กราบเรียนท่านบอก หลวงปู่ดูลย์สอนว่า “พบผู้รู้ให้ทำลายผู้รู้ พบจิตให้ทำลายจิต จึงจะถึงความบริสุทธิ์อย่างแท้จริง”

แต่บางคนภาวนาไม่มีผู้รู้ นะ ถ้าคนไหนเดินมาทางสมถยานิกมันจะมีผู้รู้ ถ้าเดินมาทางวิปัสสนายานิก มันจะไม่ตั้งตัวผู้รู้ มันจะแค่รู้สึกแล้วก็ดับ รู้สึกแล้วก็ดับ เป็นขณะๆ คนละแบบกัน คนไหนที่มีตัวผู้รู้อยู่แล้วไปประคองไปรักษาตัวผู้รู้ไว้ ตรงนี้ใช้ไม่ได้ พันทูกษ์ไม่ได้จริงหรอก จะเห็นว่าตัวผู้รู้เที่ยง ตัวผู้รู้เป็นสุข ตัวผู้รู้บังคับได้ จะเห็นอย่างนี้

หลวงพ่อบุชชาก็บอกว่า ท่านไปหาหลวงปู่ดูลย์มาเหมือนกัน ก่อนหน้าหลวงพ่อ ๗ วัน หลวงปู่สอนอย่างเดียวกัน บอก “เจ้าคุณ การปฏิบัติจะยากอะไร พบผู้รู้ให้ทำลายผู้รู้ พบจิตให้ทำลายจิต จึงจะถึงความบริสุทธิ์อย่างแท้จริง” นี่ เราจะต้องทำลายผู้รู้ ท่านบอกอย่างนี้นะ ทำลายผู้รู้คือไม่ยึดผู้รู้มันแหละ ท่านเฉลยมานิดหนึ่ง “คุณกับอาตมา มาตกลงกัน ใครทำลายได้ก่อนให้มาบอกกัน” ท่านสั่งอย่างนี้

เสร็จแล้วเราไม่เจอท่านอีกเลย ตั้งแต่นั้นนะ ท่านหนีโยม ชุกซอน ซอกซอน หนีไปเรื่อยๆ โยมยุ่งกับท่านมากนะ ท่านเป็นขะเร็ง ไม่สบาย ท่านต้องพัก ออกมาสอนแล้วท่านก็ต้องหลบ ไม่เจอท่านนานเลย จนกระทั่งก่อนท่านมรณภาพไม่นาน ท่านไปเทศน์ที่องค์การโทรศัพท์ฯ TOT นี่แหละ พอท่านเทศน์เสร็จก็เข้าไปกราบท่าน บอก หลวงพ่อ ผมยังทำลายผู้รู้ไม่ได้เลย ท่านบอกว่า “จิตผู้รู้เหมือนฟองไข่ เมื่อลูกไก่เติบโตเต็มที่ มันจะเจาะทำลายเปลือกออกตัวเอง” ท่านบอกอย่างนี้แหละ เราก็ใจเย็นได้แล้วคราวนี้ เรารอให้ลูกไก่ตัวใหญ่ทีเดียวจะเจาะเปลือก ตอนนั้นร้ายเป็นลูกไก่ตัวเล็กอยู่ เห็นไหม ภาวนาอย่าใจร้อน บทเรียนก็คือภาวนาแล้วอย่าใจร้อนนะ มีสติรู้กาย มีสติรู้ใจ ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง ถ้าไม่ฉลาดเคลื่อนจากการมีสติรู้กายรู้ใจด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง แล้วก็อย่าใจร้อน เดินไปเรื่อยๆ วันหนึ่ง จิตใจมันเติบโตเต็มที่แล้ว มันทำลายเปลือกออกตัวเอง นี่ ๕ องค์แล้วนะ ครูบาอาจารย์ที่เคยแก้กัมมัญฐานให้หลวงพ่อ ๖ องค์ องค์สุดท้าย หลวงปู่สุวัจน์

(องค์ที่ ๖ หลวงปู่สุวัจน์) หลวงปู่สุวัจน์ ท่านมาจากอเมริกา เราก็ไปกราบท่านก่อนจะไปกราบ เราก่อนจะบวช จิตเราหลุดออกมา จิตหลุดออกมาแล้ว โอ้ สบายจังเลย เรารู้เลยว่าพระอรหันต์ต้องเป็นแบบนี้ จิตไม่เกาะอะไร จิตไม่เกาะขันธ์ นี่ ดีใจนะ ได้ข่าวว่าท่านมา รีบขับรถไปหาท่านเลย ปรากฏว่าพอใกล้จะถึงที่ท่านพัก ท่านมาพักที่สวนทิพย์ จิตมันดันเข้าไปเกาะกัน ตายล่ะหว่า แล้วจะเอาอะไรไปส่งล่ะ ดิ่งใหญ่ ดันกลับเข้าไปยึดอีก ดูไป เอ้อ ทำอย่างไรก็ไม่หลุด นี่แหละนี่ มันเป็นอนันตตา นี่คิดอย่างนี้ มันเป็นไตรลักษณ์ พอคิดว่ามันเป็นไตรลักษณ์ ใจเราไม่ตื่น ก็หลุดออกมา

เข้าไปถึงไปกราบท่านนะ ตอนนั้นท่านเป็นอัมพาตแล้ว ท่านมองหน้าเราแล้วท่านก็ยิ้มๆ เห็นไหม ไม่ต้องถาม ไม่ต้องถามเลยนะ ท่านมองหน้าแล้วก็ยิ้มๆ “นี่แหละ บางที

^{*} หลวงพ่อบุชชาก็แก้กัมมัญฐานให้อีกครั้ง โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ ๔ หัวข้อที่ ๒๔ จิตที่ผิดดีแล้ว นำความสุขมาให้ หน้า ๒๔๔

จิตมันก็หลุดออกมา บางทีจิตมันก็เข้าไปจับอารมณ์ พอมันจับอารมณ์แล้วเราเห็นว่ามันเป็นไตรลักษณ์ มันก็หลุดออกมา” ท่านบอกอย่างนี้ละ เราเลย อ้อ จิตนี่ก็เป็นไตรลักษณ์นะ เราจะไปบังคับให้จิตหลุดพ้นไม่ได้หรอก ถึงเวลาถ้าเขาพอ เขาหลุดเอง แต่เราไม่รู้ว่าเขาขาดอะไรที่ยังไม่พอ เฉลยเลยก็คือขาดอริยสัจ ขาดความรู้แจ้งอริยสัจนะ “ถ้าแจ้งอริยสัจก็คือพอ ถ้าไม่แจ้งอริยสัจ ยังเห็นว่ากายนี้ใจนี้เป็นตัวสุขบ้างทุกข์บ้างอยู่นี้ ไม่มีทางเลย ยังไม่พอที่จะปล่อยวางความยึดถือกายยึดถือใจ”

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อนี้ละ เคยกราบครูบาอาจารย์มานานไม่ถ้วน หลายสิบองค์ เคยนับๆ นะ รวม ๔๐ องค์ แต่ครูบาอาจารย์ที่เคยแก้กัมมัฏฐานให้หลวงพ่อ รวมทั้งหมด ๖ องค์เท่านั้น

“ทำตักรู้กายรู้ใจตามความเป็นจริง ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง” หลักมีเท่านั้นเอง ที่ผิวดนะผิวดจากหลักนี้ทั้งสิ้นเลย เช่น แทนที่จะรู้กายรู้ใจ ก็ไปรู้ความว่าง ไปหลงดูความว่าง ใช้ไม่ได้นะ พวกที่ภาวนาแล้วติดความว่าง ดูกายก็ติดว่าง ดูจิตก็ติดว่าง ดูอะไรก็ติดหมด อย่างนี้ใช้ไม่ได้ บางคนก็ฟังในธรรมะ อยากพูดธรรมะ ใครเป็นบ้าง รู้ตัวไว้นะ เป็นวิปัสสนา ชนิดหนึ่ง เจอใครอยากจะสะกิด มาฟังธรรมะก่อน มาๆ มาฟังๆ

เคยมีพระองค์หนึ่งนะ ท่านอยู่ที่บุรีรัมย์ ท่านเกิดวิปัสสนา ชนิดฟังในธรรมะนี่แหละ เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ดุลย์นะ เคารพหลวงปู่ดุลย์มากเลย เดินลุยมาจากบุรีรัมย์เลย จากพนมรุ้งนะ เดินมาสุรินทร์นะ คิดดูซิ เดินลุยๆ ลุยปามา ยุคนั้นนะ มาถึงตอนดึก ที่เที่ยงคืนแล้ว เอะอะลั่นวัดเลย มาที่วัดบูรพ์ (วัดบูรพาราม) “หลวงตาดุลย์” นี่ เรียกหลวงตาดุลย์เลยนะ ไม่ใช่ท่านพระอาจารย์แล้ว “หลวงตาดุลย์ มาฟังเทศน์ พระอรหันต์มาโปรดแล้ว” ไปเคาะประตูเรียกพระทั้งวัดเลยนะ ตอนเช้าขึ้นมาหลวงปู่แก้ให้แกไม่ตกนะ สุดท้ายหลวงปู่ใช้ไม้ตายเลย ต่ำ “ไอ้บ้า ไอ้สัตว์นรก” ไอ้โง่ โกรธเลือดขึ้นหน้า “ตาดุลย์ไม่ใช่แม่กู กูไปแล้ว” คำว่าไม่กวาดได้นะพาดป่า นี้กวาดเป็นกลด เดินออกไป ๓ กิโลเมตร แล้วเพิ่งนึกได้ เอ๊ะ เราขาดสติอย่างร้ายแรงเลย ไม่ใช่พระอรหันต์หรอก

ดังนั้น มันเกิดขึ้นได้เสมอนะ ถ้าจิตเราไม่ค่อยประณีตพอ จิตมันพุ่งชานไป พุ่งชานไปอยู่ในความว่าง พุ่งชานไปอยู่ในธรรมะ พุ่งชานไปอยู่ในปีติ พุ่งชานไปอยู่ในความสงบ พุ่งชานไปในกรณขันธ์ภาวนา ภาวนาได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เคยพักเลย เจริญสติอย่างเดียว ไม่มีเมรคเลย นี่เป็นอาการที่เพี้ยนๆ ทั้งสิ้นเลย ถ้าภาวนาถูกต้องแล้วจะเจอ ถ้าภาวนาผิดแล้วจะไม่เจอ จะเจอไม่มีตัวตน

เพราะฉะนั้น วันนั้นหลวงพ่อก็คณะเรื่องวิปัสสนา ให้ฟังด้วย แล้วก็เทศน์สิ่งที่ทำผิดมาให้ฟัง มีตั้งหลายแบบ โดยสรุปเลยก็คือ เราไม่ได้มีสติรู้กายรู้ใจตามความเป็นจริง ไม่รู้ลงปัจจุบันตามความเป็นจริง ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง ถ้าเราสามารถรู้กายรู้ใจที่ปรากฏในปัจจุบันนี้ ต้องเป็นปัจจุบันนะ มันถึงจะเป็นของจริง อดีตไม่ใช่ของจริง อนาคตไม่ใช่ของจริง ต้องรู้กายรู้ใจตามความเป็นจริง คือจะต้องเห็นไตรลักษณ์ของมัน ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง ถ้าจิตไม่ตั้งมั่น แต่จิตไหลออกไป จิตพุ่งออกไป จิตไปแช่กับอารมณ์ ใช้ไม่ได้ จะเป็นวิปัสสนา

ฉะนั้นที่ผ่านมา มันจะผิวดอยู่ในหลักนี้ทั้งหมดเลย เริ่มตั้งแต่ไปหัดดูจิต แล้วก็ไปแก้อาการของจิต ไซ้ไหม นี่ไม่ใช่รู้ นี่เป็นการเข้าไปแก้ไซ้ หรือถลาลงไปดู จิตไม่ตั้งมั่น หลวงปู่ลิ้มท่านแก้ให้ จิตถลาลงไปดู หรือจิตเจริญสติไปรวดเร็ว ไม่ยอมทำความสงบ ไม่พักผ่อนเลย จิตหมดเรี่ยวหมดแรงลงไป เห็นไหม จิตไม่มีแรง จิตไม่ตั้งมั่น ไม่เป็นกลางจริง จิตหมดแรง หรือจิตไหลออกไปข้างนอก สว่างว่างออกไปแล้วไปอยู่ในความว่าง ความสว่าง อย่างตอนนั้นมีคนวิจารณ์ บอกหลวงพ่อสอนผิด เพราะมีคนไปส่งการบ้านที่วัดอื่น บอกว่าไปเรียนดูจิตมา ท่านบอกมันผิวดนี้ มันไปดูความว่าง มันไปติดในความว่าง ก็ถูกของท่าน แต่ท่านเข้าใจผิดว่าดูจิตแล้วจะต้องดูให้เป็นอย่างนี้ทุกคน อันนี้มันเป็นวิปัสสนา เพราะฉะนั้นไม่ใช่ บางคนสงสัยว่าทำไมหลวงพ่อก็ไม่ไปทะเลาะกับองค์อื่น ไม่ทะเลาะหรอก ท่านพูดก็ถูกของท่าน พวกเราภาวนาโหลยโหลยเอง จิตไปติดในความว่าง มันภาวนาผิด เพราะฉะนั้นถ้าจิตไปติดในความว่าง เรารู้ทันทีหลุดออกมา

เพราะฉะนั้นการภาวนา ถ้าเข้าใจหลักของการปฏิบัติที่แท้จริงแล้ว ไม่มีปัญหาอะไรเลย ภาวนาของเราเองก็สะดวกสบาย พอเข้าไปหาครูบาอาจารย์ก็จะไม่มีปัญหาเลย อย่างหลวงพ่อนะ มีพระทางอีสานท่านมาหา เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อยุย วัดป่าดานวิเวก หลวงพ่อยุยนี่ ครูบาอาจารย์รับรองท่านนะ คุณธรรมท่านสูงมากเลย ลูกศิษย์ท่านมาเรียนแล้วเอาหนังสือเอาขีตีสหลวงพ่อบอกท่าน ท่านฟังจริงๆ นะ ฟังจนหมดเลย ท่านอ่านทางเอกทั้งเล่มเลย เสร็จแล้วท่านก็บอกกับลูกศิษย์ว่า ที่อาจารย์ปราโมทย์สอนมานี้ละ เราเห็นด้วยทุกอย่างเลย เราไม่เห็นด้วยอยู่ข้อเดียวเอง นี่เห็นไหม ความเห็นต่างได้ ท่านบอกเราไม่เห็นด้วยที่อาจารย์ปราโมทย์บอกการภาวนาง่าย เราว่ามันยากนะ ถูกของท่านนะ มันยากที่คนทั่วๆ ไปจะตื่นขึ้นมาเป็นผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน แต่ถ้าจิตของเราเป็นผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบานแล้ว ไม่ยากหรอกที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานในชีวิตนี้

เพราะฉะนั้นพวกเราภาวนาไปนะ หัดดูกายหัดดูใจ มีสติรู้กายรู้ใจลงปัจจุบันเรื่อยไป รู้ไปถึงจุดหนึ่งนะ ต้องระวังวิปัสสนา จิตไม่ตั้งมั่น จิตไม่เป็นกลาง จิตไม่ถึงฐาน อย่างที่ พระอาจารย์มหาบัวเคยบอกหลวงพ่อบว่า “ที่ว่าจิตนั้น ดูไม่ถึงจิตแล้ว” ไปหลงอยู่ในว่างๆ เพราะฉะนั้นถ้าเรารู้ทันตัวนี้ เราก็ก้าวไปได้ ไม่ว่าจะทำวิปัสสนาด้วยวิธีใด หนีวิปัสสนา ไม่พ้นหรอก เจอทุกราย จะมากจะน้อยเท่านี้เอง เพราะฉะนั้นเราไม่ต้องกลัวนะ วิปัสสนา ไม่ได้แปลว่าบ้า วิปัสสนา นั้นเป็นความที่ใจมั่นลำพองไป ทะยานไป หลงไปในธรรมะ ไม่ใช่หลงในอธรรมนะ หลงไปในธรรมะ เผลอเพลินไปในอธรรมะ ถ้ารู้ทัน จิตตั้งมั่นขึ้นมา ก็หลุดเลย ไม่ยากเท่าไรหรอก

๖. ระดับปัญญาของพระอริยะ

[๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ (๑)]

ปัญญาเบื้องต้นของพระโสดาบันและพระสกิทาคามีเห็นว่า “สิ่งใดเกิดขึ้นนั้นดับ” ปัญญาปานกลางของพระอนาคามีเห็นว่า “อยากเมื่อไร ยึดเมื่อไร ก็ทุกข์เมื่อนั้น” เห็นว่าตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เป็นทุกข์ ถ้าดูจิตมาก็จะเห็นว่า อยากเมื่อไรยึดเมื่อไรก็ทุกข์เมื่อนั้น ปัญญาสูงสุดจะเห็นแจ้งอริยสัจ เห็นว่าขั้นนี้ทั้งหมด เป็นตัวทุกข์

พระอนาคามีเห็นว่าจิตเป็นตัวสุขนะ ถ้ามีจิตที่อยากจิตที่ยึดจิตถึงจะทุกข์ ถ้าจิต ไม่อยากจิตไม่ยึดจิตก็ไม่ทุกข์ พระอรหันต์เห็นว่าจิตจะอยากหรือจิตจะไม่อยาก จิตจะยึด หรือจิตจะไม่ยึด จิตก็ทุกข์ เพราะเห็นว่าขั้นนี้เป็นทุกข์

นี่แค่คิดเราก็คิดไม่ออกแล้วว่ามันทุกข์อย่างไร เห็นขั้นนี้เป็นทุกข์ไม่ใช่เรื่องง่ายนะ ภาวนากันปางตายเลย ลู๊ตตาย รอดตายมาได้ถึงจะเห็นได้จริงๆ ลำพังทำสมาธิมีแต่ขั้นนี้ เป็นสุขสิ ทำสมาธิกายเบาใจเบา มีแต่ความสุข ฉะนั้นทำสมาธินี้ไม่พอкин ต้องมาเจริญ ปัญญา มีสติรู้กายรู้ใจตามความเป็นจริงด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง รู้ไปเรื่อย คีล สมาธิ ปัญญา ก็ค่อยสมบูรณ์ขึ้นๆ

เป็นพระโสดาบันมีศีลสมบูรณ์ มีสมาธิเล็กน้อย มีปัญญาเล็กน้อย มารู้อยู่ใจ ตามความเป็นจริงด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลางต่อไปอีก ก็เกิดเป็นพระสกิทาคามี มีศีล บริบูรณ์ มีสมาธิปานกลาง มีปัญญาเล็กน้อย

ต่อไปเกิดเป็นพระอนาคามี มีศีลบริบูรณ์ มีสมาธิบริบูรณ์ มีปัญญาปานกลาง เห็น ว่าอยากเมื่อไรยึดเมื่อไรก็ทุกข์เมื่อนั้น ไม่อยากไม่ยึดก็ไม่ทุกข์ เห็นว่าขั้นนี้บางขั้น ยัง เป็นสุขอยู่ รูปขั้นนี้เป็นทุกข์นะ อะไรๆ ก็ทุกข์หมดเลย ยกเว้นจิตที่เป็นผู้รู้ผู้ดู ตัวนี้เป็น ตัวสุข เห็นอย่างนี้ยังไม่พ้นหรอก เพราะยังยึดจิตอยู่ มีจิตอันเดียวเหมือนมีเมล็ดพันธุ์ ของต้นไม้ วันหนึ่งเมล็ดพันธุ์นั้นออกขั้น ๕ ขึ้นมาได้อีก

เพราะฉะนั้นเป็นพระอนาคามีแล้วมันก็ยังสร้างร่างกายขึ้นมาได้อีก ตายแล้วก็ยังไป เกิดเป็นรูปพรหมได้ ไม่ใช่ต้องอยู่สุทธาวาสเสมอไปนะ อย่างนี้กันว่าพระอนาคามีต้องอยู่ สุทธาวาสเสมอไป สุทธาวาสนี้เฉพาะท่านที่มีอินทรีย์แก่กล้า ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา แก่กล้า ตัวใดเด่นจะไปเกิดในภูมิอันนั้น ถ้าปัญญากล้าจะเป็นภูมิพระอนาคามี สูงที่สุด ชื่อ อภิญญา แต่อินทรีย์ไม่แก่กล้าก็เป็นพรหมธรรมดา ไม่ใช่ว่าทุกคนต้องอยู่ สุทธาวาส สุทธาวาสต้องได้ฌาน ๔ แล้วอินทรีย์แก่กล้า อันใดเด่นก็จะไปเกิดในภูมินั้น ในสุทธาวาสนี้ ๕ ชั้น อินทรีย์ที่แก่กล้ามี ๕ ตัวนะ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา นี่ทำให้ไปเกิดสุทธาวาส ถ้าได้ฌาน ๔ เฉยๆ ยังไม่ไปสุทธาวาส อย่างนี้ยังทุกข์อีก ยัง ต้องภาวนาอีก ภาวนาจนไม่ยึดกายไม่ยึดใจ หมดความยึดจิตนั้นแหละ เรียกว่าทำลายผู้รู้ ไม่ยึดถือตัวผู้รู้

หลวงปู่ดูลย์เคยสอนหลวงพ่อนะ ว่า “พบผู้รู้ทำลายผู้รู้ พบจิตทำลายจิต จึงจะถึงความบริสุทธิ์อย่างแท้จริง” พบผู้รู้ทำลายผู้รู้ พบจิตทำลายจิตนี้ ต้องเป็นพระอนาคามีก่อน ถึงจะทำลายผู้รู้ เราอย่าทำลายผู้รู้ละ ตอนนี้มีผู้รู้เอาไว้ ไม่อย่างนั้นมันจะกลายเป็นแต่ ผู้หลง ตอนนี้อาศัยผู้รู้ไปก่อน รู้สึกๆ ขึ้นมาเรื่อย ถ้าคนไหนทำสมาธิมาก มีฌานอยู่ ผู้รู้ ก็ตั้งมั่นเด่นดวงอยู่ทั้งวัน คนไหนไม่ได้ฌานผู้รู้ มันเกิดเป็นขณะๆ แล้วก็ดับเป็นขณะไป เกิดดับดับ วัฏดับไป แต่เน้นก็พอที่จะใช้เจริญปัญญาถึงพระอรหันต์ได้

ฉะนั้นเราพากเพียรนะ วันหนึ่งจะได้ลิ้มรสธรรมะ ธรรมะเป็นของอัศจรรย์มากเลย ให้ความสุขโดยที่เราไม่ต้องอิงอาศัยคนอื่นหรือสิ่งอื่น ความสุขในโลกนี้เป็นความสุขที่อิงอาศัย คนอื่น อิงอาศัยสิ่งอื่นอยู่ตลอดเวลา ความสุขในธรรมะไม่อิงอาศัยใคร เป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระ แต่ละคนอยากมีอิสระนะแต่ไม่มีจริง

๗. การจำแนกพระอรหันต์สมัยพุทธกาล

[๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๑)]

การภาวนาอันแรกเลยต้องภาวนาให้ถูกหลัก ภาวนาให้เป็น รู้หลักของการปฏิบัตินะ มีสติรู้กายรู้ใจตามความเป็นจริง ด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง แล้วรู้หลักว่าทำอะไรสติ จะเกิด หัดรู้สภาวะบ่อยๆ แล้วสติจะเกิด สติเกิดแล้วไปรู้ว่างๆ ได้ไหม ไม่ได้ สติเกิดแล้ว ต้องมารู้กายรู้ใจ รู้กายรู้ใจใหม่ๆ ได้ไหม เห็นกายหายใจแล้วก็นิ่ง เห็นจิตก็ว่างนิ่งอยู่ ใช้ได้ไหม ไม่ได้ ต้องเห็นความจริงคือเห็นไตรลักษณ์ ต้องเห็นความเป็นไตรลักษณ์ของกายของใจ ถ้าเห็นกายเห็นใจเฉยๆ เป็นสมถะ

จะเห็นตามความเป็นจริงได้ ต้องมีเงื่อนไข ต้องเห็นด้วยจิตที่ตั้งมั่น เป็นผู้รู้ผู้ดู ก็ จะเห็นเลยว่าขั้นทั้งหลายเป็นของถูกรู้ถูกดู ไม่ใช่ตัวเรา รู้ไปแล้วก็ต้องเป็นกลาง ปกติพอรู้แล้วไม่เป็นกลาง รู้แล้วยินดีบ้าง ยินร้ายบ้าง ให้รู้ทันความยินดียินร้ายขึ้นมา จิตก็จะ เป็นกลางขึ้นมา

ตรงจิตตั้งมั่นก็ต้องฝึก มี ๒ วิธี วิธีหนึ่งฝึกเข้าฌาน หลวงพ่อไม่ค่อยเห็นคนยุคนี้ เข้าฌาน มีน้อยคนจริงๆ ส่วนใหญ่เราทำไม่ได้ เราได้แต่คิดๆ เอา วันหนึ่งๆ ก็ฟุ้งๆ เอา ก็ ต้องใช้วิธีที่ง่ายกว่านั้น เข้าฌานไม่ได้ให้รู้ทัน เอาสตินี้แหละมาช่วย มีสติรู้ทันจิตที่ไม่ตั้งมั่น จิตที่ไหลไป เห็นจิตไหลไปทางตา ถ้ารู้ทันจิตก็จะตั้งมั่นขึ้นมา เห็นจิตไหลไปทางหูไปฟัง รู้ทันจิตที่ตั้งมั่นขึ้นมา เห็นจิตไหลไปคิด รู้ทันจิตที่ตั้งมั่นขึ้นมา แต่ตั้งได้ชั่วคราวชั่วคราว เรียกว่าขณิกสมาธิ ตั้งชั่วคราวมีชั่วคราวก็ต้องใช้ชั่วคราว ไม่ใช่บางคนหวังจะต้องไปเข้าฌานให้ได้ก่อนถึงจะมาเจริญวิปัสสนา

อย่าว่าแต่คนยุคเราเลย ในสมัยพุทธกาลเองนี่พระพุทธรูปเจ้าก็เคยจำแนกพระอรหันต์ เอาไว้ ท่านบอกว่าในพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ ถ้าเป็นสมัยเราต้องคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ใช้ใหม่ ของท่านคิดพระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ ท่านบอกได้วิชา ๓^๑ จำนวน ๖๐ องค์ วิชา ๓ ก็คือ

^๑ วิชา ๓ คือ ๑. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ความรู้ที่ระลึกชาติได้ ๒. จุตูปปาตญาณ ความรู้จุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย ๓. อาสวักขยญาณ ความรู้ที่ท่าอัสวะให้สิ้น

ระลึกชาติได้ แล้วก็รู้ว่าคนไหนตายแล้วไปเกิดที่นั่นที่นี้ แล้วก็ระลึกได้ ๓ อย่าง มี ๖๐ องค์ ก็คือ ๑๒ เปอร์เซนต์ แล้วก็พระที่ได้อภิญญา ๖^๒ เช่น ทูทิพย์ ตาทิพย์ แสดงฤทธิ์ ได้อะไรพวกนี้ ล้างกิเลสได้ ลงท้ายต้องล้างกิเลสได้ พวกนี้ก็มี ๖๐ องค์ ๑๒ เปอร์เซนต์ เหมือนกัน แล้วพระที่ได้อุกโตภาควิมุต^๓ พวกนี้มีทั้งสมามีทั้งปัญญา ส่วนใหญ่ก็จะ แดกจนเป็นปฏิสัมภิทา^๔ พวกนี้ก็มี ๖๐ องค์ ๑๒ เปอร์เซนต์ รวมแล้ว ๓๖ เปอร์เซนต์ เองนะ พระอรหันต์ส่วนใหญ่ คือ ๖๔ เปอร์เซนต์ คือพระสุกขวิปัสสกะ^๕ พวกที่ไม่ได้ เล่นฌาน

ฉะนั้นถ้าใครมาคุยกับเราว่าต้องทำฌานก่อนถึงจะเจริญสติได้ บอกไปอ่านพระสูตร ไป ท่านสอนออกซัดเจนนะ คนส่วนน้อยหรือที่ทรงฌานแล้วก็ไปเป็นพระอรหันต์ คนส่วนมากก็พวกชาวบ้านนี่แหละ พวกทำฌานไม่เป็นนี่แหละ ก็มีสติรู้กายรู้ใจไปก็บรรลุ เสียข้างมากนะ พวกทำฌานไม่เป็น

ฉะนั้นเราอย่าเสียใจเลย ขนาดสมัยพุทธกาลนะ พวกที่ทำฌานได้มีแค่ ๓๖ เปอร์เซนต์เอง ขนาดฤๅษีซีไพร่ตั้งเยอะนะที่เข้ามาบวชนะ พวกเรายุคนี้ก็เหลือไม่กี่เปอร์เซนต์ หรือที่เล่นฌาน ลูกศิษย์หลวงพ่อก็เล่นฌานเห็นมีอยู่ ๒-๓ คนเอง ที่ได้จริงๆ นะ นอกนั้นไม่ได้เรื่องหรือ นอกนั้นชานบ้านชานเรือน นั่งแล้วโงกงกๆ บอกว่าเข้าฌาน ไม่ใช่ ฌานจริงหรือ

^๑ อภิญญา ๖ ความรู้ยิ่ง, ความรู้เจาะตรงยอดเยี่ยม, ความรู้ชั้นสูง มี ๖ อย่างคือ ๑. อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้ ๒. ทิพโสต ทูทิพย์ ๓. เจโตปริยญาณ ญาณที่ทำให้หายใจคนอื่นได้ ๔. ปุพเพนิวาสานุสติ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ ๕. ทิพพจักขุ ตาทิพย์ ๖. อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้อัสวะสิ้นไป. ๕ อย่างแรกเป็นโลกีย-อภิญญา ข้อสุดท้ายเป็นโลกุตตรอภิญญา

^๒ อุกโตภาควิมุต “ผู้หลุดพ้นทั้ง ๒ ส่วน” คือ พระอรหันต์ผู้บำเพ็ญสมณะมาอย่างมกจนได้สมบัติ ๔ แล้ว จึงใช้สมณะนั้นเป็นฐานบำเพ็ญวิปัสสนาต่อไปจนบรรลุอรหัตตผล: หลุดพ้นทั้ง ๒ ส่วน (และ ๒ ภาวะ) คือ หลุดพ้นจากรูปกายด้วยอรุปรสมบัติ (เป็นวิกขัมภณะ) หนึ่งแล้ว จึงหลุดพ้นจากนามกายด้วยอริยมรรค (เป็นสมุจเฉท) อีกหนึ่งหนึ่ง เทียบ ปัญญาวิมุต

^๓ ปฏิสัมภิทา ความแตกฉาน, ความรู้แตกฉาน, ปัญญาแตกฉาน มี ๔ คือ ๑. อัถตปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉาน ในอรรถ ๒. ชัมมปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในธรรม ๓. นิรุตติปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในทางนิรุกติ คือ ภาษา ๔. ปฏิกถปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในปฏิกถ

^๔ สุกขวิปัสสกะ พระผู้เจริญวิปัสสนาล้วนสำเร็จพระอรหัต มีได้ทรงคุณวิเศษอย่างอื่นอีก เช่นไม่ได้ฌานสมาบัติ ไม่ได้อภิญญา เป็นต้น

คนส่วนใหญ่ก็คือฝึกอยู่ในชีวิตธรรมดาเอง แต่ต้องมีวินัย ต้องเอาจริง ไม่ใช่ฝึกบ้าง เว้นบ้าง ช่วงนี้พีตขึ้นมา มาหาหลวงพ่อกีพีต พีตได้ไม่เกิน ๗ วัน ก็ฟังพบอีกแล้ว ไม่ทำอีกแล้ว พวกนี้ไปไม่รอด อย่างมากก็ได้เป็นปุถุชนที่ดี เรียกกัลยาณปุถุชนเป็นคนดี มีทานมีศีลมีภาวนา เขาเรียกว่าทำบุญเอาหน้า ภาวนากันตาย เวลาใกล้จะตายก็รีบภาวนาใหญ่ เพื่อจะไม่ตาย หัดภาวนาไปเรื่อยๆ นะ พอตอนหลังตายเป็น ตอนจะตายนะ ไม่อาลัยอาวรณ์ถึงอดีต ไม่ท้วงท้วงถึงอนาคต ไม่ยึดถือในปัจจุบัน เहांนี้ก็จบแล้ว แต่มันยากนะ เพราะใจมันจะไปอาลัยอาวรณ์ในอดีต ไปกังวลถึงอนาคต ไม่ไปอดีตไม่ไปอนาคต ก็ยึดอยู่ในปัจจุบัน กลัวตายอยู่ตรงนี้ กลุ้มใจอะไรต่ออะไรุ่นวายขึ้นมา แต่ถ้ามีสตินะ ดูกายมันตายไป ใจเบิกบานเห็นร่างกายมันจะตาย สมน้ำหน้ำมันจะตายแล้ว หายใจเข้าแล้ว มันจะไม่หายใจออกแล้ว อะไรอย่างนั้นะ หรือหายใจออกแล้วมันไม่ยอมหายใจเข้าแล้ว ดูมันไปด้วยความรำเริง

ต้องฝึกเอานะ ไม่มีของฟรีหรืออก ไม่มีของแถม แต่ของเล่นนะเยอะ ของฟรีไม่มีของแถมไม่มีนะ สิ่งที่ได้มาคือสิ่งที่ต้องทำมาทั้งสิ้น อย่างบางคนพอได้ธรรมะแล้วมีของแถม ได้สุขภาพ ได้ทรัพย์ ได้เจโตปริยญาณ ได้ญาณนั้นญาณนี้ ของแถมที่ไม่ใช่ของแถมจริงหรืออก เขาเคยฝึกของเขามาแล้ว ของเก่ามันกลับมา ไม่ใช่อยู่ๆ ก็มา ฉะนั้นไม่มีของฟรี ไม่มีของแถมนะ ทุกอย่างเกิดจากน้ำพักน้ำแรงทั้งสิ้น ยุติธรรมที่สุด ไม่มีใครโกงได้ อยู่ในโลกทำมาหากินยังถูกเขาโกงได้ ในทางธรรมะ ไม่มีใครมาโกงเราได้นะ มีแต่เราชี้แจงเองนะ หรือไม่เราก็ฟังไปเอง ไม่ยอมภาวนา

๘. ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม

[๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (๒)]

ปัญหาในชีวิตนี้เกิดได้เสมอนะ สิ่งที่ไม่ถึงเกิดขึ้นได้เสมอแน่แหละ แต่คนมีธรรมะนี้ อย่างไรก็รอด ธรรมะอย่างไรก็คุ้มครอง บุญกุศลมีจริงนะ บุญกุศลอย่างไรก็คุ้มครอง หน้าที่เราดำเนินชีวิตไปด้วยสติ มีสติ มีปัญญา เรงรักษาตัวเอง

ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตนี้มันก็มีเหตุนะ อย่างสมัยพุทธกาลนี้ อนาคตภินทิกะ* ได้ประสบปัญหาคลังสินค้าของแกถูกน้ำพัดพาไป จนล้มละลายนะ เคยล้มละลาย ตอนล้มละลายก็ยังอุตสาหะไปวัด แกเอาผักดอง ไม่มีของดีจะไปถวายพระแล้ว เอาผักดองไปถวายพระ แล้วแกก็ร้องไห้เสียใจ บอกทานของข้าพระองค์นี้เฝ้าห่มองมากเลย คือเป็นของไม่ดีเลย พระพุทธเจ้าก็บอกว่าทานของท่านนี่นะผ่องใสมาก

ปัญหามันมีเหตุ มันผ่านมาชั่วคราวชั่วคราว ปัญหาทั้งหลาย กระทั่งตัวมันเองนะ ถ้าเราถอนตัวออกมา เป็นแค่ผู้รู้ผู้ดู คอยรู้คอยดู รักษาใจเราเอาไว้ กระทั่งปัญหาหนักๆ ในชีวิตนี้ ตัวมันบางทีก็แก้ตัวมันเอง ค่อยๆ คลายออกไปได้

บางคนอกหักนะ ไม่ต้องภาวนามันยังหายเลย มันจะไปหักทั้งชาติไม่ได้หรอก ปัญหาจริงๆ มันก็คลายตัวของมันอยู่ตลอดเวลา มันมีเหตุประจวบกันเข้ามาก็มี สำคัญว่าเวลามีปัญหาเราอย่าทุกข์ก็แล้วกัน ดูเป็นแค่ปรากฏการณ์ที่ผ่านมาชั่วคราวชั่วคราว ตั้งหลักตั้งสติรักษาใจให้มันมีความสุขเอาไว้ก่อน เตียวมันก็มีสติมีปัญญาไปแก้ปัญหาได้

* อนาคตภินทิกะ อุบาสกคนสำคัญในสมัยพุทธกาล เดิมชื่อ สุทัตต์ เป็นเศรษฐีอยู่เมืองสาวัตถี ต่อมาได้นับถือพระพุทธศาสนา บรรลุโสดาปัตติผล เป็นผู้มั่งคั่งร่ำรวยมาก สร้างวัดพระเชตุวันถวายแด่พระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ที่เมืองสาวัตถี ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ประทับจำพรรษาพร้อมทั้งหมดถึง ๑๙ พรรษา ทำนอภินทิกะนอกจากอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์แล้วยังได้สังเคราะห์คนยากไร้อนาถาอย่างมากมาเป็นประจำ จึงได้ชื่อว่าอนาถภินทิกะ ซึ่งแปลว่า “ผู้มีก้นข้าวเพื่อคนอนาถา” ท่านได้รับยกย่องเป็นยอดคหบดีในหมู่ทายาทอุบาสก [พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๕๑]

๙. วิธีการบวชพระ

[๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ (๑)]

บางคนคิดมากนะ บอกเวลารบหลวงพ่อดูไม่มอง ดูไม่สุภาพ เลยว่าหลวงพ่อดูไม่สุภาพ หลวงพ่อดูไม่ได้คิดว่าพวกเรากราบหลวงพ่อนะ แล้วเราก็อยากคิดว่าเรากกราบหลวงพ่อกกราบพระรัตนตรัยนะ เราจะกราบต้นไม้สักต้นหนึ่งแล้วระลึกถึงพระพุทธเจ้าอะไรอย่างนี้ก็ได้ กกราบตรงไหนก็ได้ หลวงพ่อดูไม่ได้หน้าด่านนะ ว่าฉันคือพระรัตนตรัย รอรบไหว้ของโยม นี่เรอกกราบฉันนะ ไม่เคยรู้สึกเลยว่าโยมกราบหลวงพ่อก

พวกเรากกราบไปตามประเพณี กกราบไปแล้วระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ การกราบของเรานั้นจะได้ผลดี อย่างเวลาหลวงพ่อกกราบพระ สังเกตไหมบางทีมุ่มไม่ตรงพระพุทธรูปด้วย กกราบพระพุทธรูปก็กราบ ไม่ใช่ไม่กราบ แต่เรากกราบสิ่งที่เป็นคุณธรรม คุณงามความดีของพระพุทธเจ้า คุณวิเศษของธรรมะ ความอัศจรรย์ของพระสงฆ์อะไรอย่างนี้

แต่เดิมพระสงฆ์ก็เป็นคนอย่างเรา กิเลสท่วมเหมือนเราเหมือนกัน ล้มลุกคลุกคลานเหมือนเรา แต่ท่านพากเพียร ท่านเข้าถึงความบริสุทธิ์ เราก็ทำได้ อดทนเอา

เวลาหลวงพ่อกกราบพระนะ บางทีทำแบบสมถะยังมีเลย บางครั้งกราบคิดถึงพระพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ วันไหนเหนื่อยมากๆ กกราบแล้วกำหนดจิตเหมือนพระพุทธเจ้ายื่นอยู่ต่อหน้าเรานี้ เรากกราบอยู่แทบเท้าท่าน กกราบปุ๊บนะปิติเกิดเลย มีความรู้สึกเหมือนเรากำลังกราบท่านจริงๆ เรามีปิติขึ้นมากจริงๆ จิตมีเรี่ยวมีแรง เงยหน้าขึ้นมาสอนโยมไหวแล้ว

๑๐. ทุกสิ่งทีปรากฏขึ้นในชีวิตเรายุติธรรมแล้ว

[๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ (๑)]

การภาวนามั่นยากสำหรับคนที่ทำผิด ถ้าทำถูกแล้วไม่ยากหรอก ที่นี้บางคนภาวนาแล้วบรรลุผลเร็ว บางคนก็ช้า อันนี้ขึ้นกับเหตุปัจจัยนะ ถ้าสะสมมาเยอะแล้วและเหตุปัจจัยพอก็บรรลุเร็ว บางคนกิเลสแรงก็ต้องภาวนาลำบาก บางคนกิเลสเบาบางก็ภาวนาง่าย บางคนอินทรีย์แก่กล้าก็บรรลุเร็ว บางคนอินทรีย์ยังไม่แก่กล้าก็บรรลุช้า ทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุมีผลทั้งหมดเลย ชีวิตเราไม่ใช่ชีวิตเลื่อนลอยไร้เหตุไร้ผล

สังเกตไหม ใครอยู่กับหลวงพ่อกมาหลายๆ ปี เคยได้ยินหลวงพ่อกพูดคำว่า “บังเอิญ” ไหม ยกเว้นคนนั้นชื่อบังเอิญนะ เรียกคุณบังเอิญอะไรอย่างนี้ หลวงพ่อกไม่เคยพูดคำว่าบังเอิญเลย มีคนเขามาตั้งข้อสังเกตว่าไม่มีคำว่าบังเอิญไม่มีคำว่าโชคดี มีคนหนึ่งเป็นดอกเตอร์ รวยตั้งแต่หนุ่มเลย อายุไม่เท่าไรนะ ไปอยู่อเมริกาไปเขียนซอฟต์แวร์อะไรไม่รู้ รวยกลับมา บอกว่านี่ผมสังเกตนะหลวงพ่อก เรียกหลวงพ่อกว่าหลวงพ่อก ใครๆ เขามาเจอผม บอกว่าผมโชคดี มีหลวงพ่อกคนเดียวเฉยๆ ไม่เคยบอกว่าเป็นโชคดีเลย จริงๆ โชคดีไม่มีทุกอย่างมีแต่เหตุ บังเอิญไม่มี

ดังนั้น ถ้าเราตัดภาวนานะ เราจะรู้เลยว่าชีวิตนี้ไม่มีบังเอิญหรอก บังเอิญไปติดยาเสพติดมีไหม ไม่มีนะ ไปเสพเองเสลสิ ใครเขาบังเอิญ บังเอิญออกหัก ก็ถ้าไม่รักเขาจะออกหักได้ไหม ไม่มีนะ ทุกอย่างมันมีเหตุกับมีผลทั้งนั้น ทุกสิ่งทีเราเจอนี้ยุติธรรมแล้วนะ บางคนรู้สึกชีวิตเราอับเฉา ทำไม่ชีวิตเราไม่ดีเท่าคนอื่น ความจริงยุติธรรมแล้ว เราเจอในสิ่งที่เราต้องเจอ มีเหตุมีผลสมควรจะเจอ เราก็ต้องเจอ

ดังนั้นทุกสิ่งทีปรากฏขึ้นในชีวิตเรานั้นนะ อย่าไปโทษชะตากรรม ทุกสิ่งทีปรากฏขึ้นในชีวิตเรานี้พอดีแล้ว พอดีแล้วทั้งสิ้นเลย มันยุติธรรมที่สุดแล้วทีเราต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเจออย่างนี้ เราทำเองนะ ไม่ใช่คนอื่นทำให้ คนอื่นสร้างปัญหาให้เราได้ แต่การทีเขามาสร้างปัญหาให้เราได้นั้น ถ้าเจาะลึกลงไปเบื้องหลังอีก ก็เพราะเราทำของเรา ยุติธรรมที่สุดเลย ถ้าใครภาวนาแล้วระลึกชาติได้เยอะๆ นะ หรือได้จุตูปปาตญาณ จะรู้ว่าคนนีตายอย่างไรไปเกิดที่นี้ ตายอย่างไรไปเกิดที่นี้ รู้เลยว่าเขาไปเกิดที่ไหนเพราะอะไร เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทีเจอนั้นยุติธรรมที่สุด อย่าตัดพ้อต่อว่าโชคชะตานะ โชคชะตาไม่เกี่ยวหรอก ไม่มีหรอกต้องเชื่อในกรรม เชื่อผลของกรรม

ทุกสิ่งที่เราเจอนี้ยุคธรรม เพียงแต่ว่าเมื่อเจอมันแล้วจะทำอย่างไร เช่นตอนนั้นเจอสิ่งที่ไม่ดี ก็ทำกรรมใหม่ที่ดีขึ้นมา กรรมเก่าที่ไม่ดีทำให้เราตกต่ำลงมาแล้ว ห้ามมันไม่ได้แล้ว มันเป็นอดีต สร้างกรรมใหม่ที่ดีขึ้นมาแล้วชีวิตข้างหน้ามันก็จะดีขึ้น มันยุคธรรมที่สุดที่บอกนี่เพราะว่าหลายคนชีวิตมันไม่ได้ว่าดีตลอดหรอก บางทีมันก็ลุ่มๆ ดอนๆ ไข้ใหม่ บางคนก็ตกทุกข์ได้ยาก ติดคุกติดตะราง อะไรอย่างนั้น เมียทิ้ง สามีนอกใจ ยุติธรรมทั้งนั้นแหละ

ถ้าเราถือว่าทุกสิ่งปรากฏขึ้นมานั้นมันเป็นไปด้วยเหตุนะ เราก็ไม่กลุ้มใจ ความทุกข์ในปัจจุบันส่วนหนึ่งมันเกิดจากเราไม่ยอมรับความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏขึ้นกับเราเอง อย่างบางคนตกงาน ตอนนั้นคนตกงานเยอะ ตกงานมันก็ต้องมีเหตุเหมือนกัน ตกงานเพราะไม่มีเส้น พวกมีเส้นยังไม่ตก ก็เป็นเหตุเหมือนกัน ที่นี้พอตกงานแล้วเป็นปรากฏการณ์ที่เราต้องเจอ ถ้าเรากลุ้มใจไปมันก็ไม่ได้ทำให้มันงานทำ

ชาวพุทธเราต้องตั้งหลักให้ดี มีปัญหาเกิดขึ้นอย่าให้มีความทุกข์เกิดขึ้น ชีวิตของทุกคนมีปัญหาทั้งสิ้น ไม่มีปัญหาไหนก็ปัญหาไหน อย่างแม่ซื้อญาติๆ แล้วคอยออกไปคอยเคล็ดไปก็ต้องมีเหตุมีผลไข้ใหม่ หมอนมันนอนมาหลายปีมันนุ่ม นอนไปเราแก่แล้ว คอยเคล็ดไปเรื่อยๆ หรือบางคนกลุ้มใจว่าเป็นมะเร็ง ถามว่ากลุ้มใจแล้วมะเร็งจะหายไหม ไม่หายนะ กลุ้มใจว่าตกงานแล้วจะไถ่งานทำไหม ไม่ได้งานทำ สามีนอกใจ เรากลุ้มใจแล้วมันหายไหม มันจะมีอีกไหม มันยิ่งมีมากกว่าเก่าอีก เพราะเราหน้าเหมือนจิ้งจก

ดังนั้นเวลาที่ชีวิตตกต่ำ อย่านัวเสียเวลาทุกข์อยู่ ปลูกใจของเราให้มันเข้มแข็งขึ้นมา ปัญหาชีวิตเกิดตลอดเวลา ไม่มีปัญหานี้ก็ปัญหาโน้น ใครเคยอ่านหนังสือเรื่องเพชรพระอุมาบ้าง เป็นหนังสือที่คนไทยควรอ่าน นี่หลวงพ่อนะนำ มันสอนธรรมะเราข้อหนึ่ง สู้กับไอ้เสือตัวนี้ยังไม่ทันจะตายเลย ไอ้ช้างตัวนี้มันก็มารออยู่แล้ว ชีวิตเราเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ ปัญหานี้ยังไม่ทันหมดเลย ปัญหาใหม่ก็ก่อตัวเตรียมรอไว้อีกแล้ว ดังนั้นเราก็ต้องฝึกสตินะ จะทำให้เราสามารถมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันได้อย่างมีความสุข มีทุกข์น้อยๆ ปัญหาเมื่ออยู่แต่ใจไม่ทุกข์หรอก

พวกเราที่มาหัดเรียนธรรมะนี้ เรียนแล้วจะพบว่าชีวิตเรามีสุขมากขึ้นๆ มีสันติสุข มีความสงบ คนอื่นเขาทุกข์ปางตาย เราทุกข์นิดหน่อย ทุกข์กระเสี้ยนกระส่ายพอไม่ให้ประมาท

ที่นี้ทำอย่างไรเราจะสามารถมีชีวิตอยู่กับโลกแบบทุกข์น้อยๆ ถ้าเราเข้าใจความเป็นจริงของโลก เราจะทุกข์น้อย ถ้าเราไม่เข้าใจความจริงของโลก เราก็ทุกข์เยอะ ความจริงของโลก เรียกว่าโลกธรรม โลกธรรมก็คือ ถ้าเรามีหรือได้รับผลประโยชน์มา เราก็มีโอกาส

ที่จะเสียผลประโยชน์ไป ถ้าเราเสียศตวรรษหน้าที่ขึ้นมา ถึงวันหนึ่งเราก็ต้องเสียไป ได้มาแล้วก็เสียไป นี่คือกฎของโลก เสียไปแล้วทำเหตุใหม่ ผลนั้นก็อาจได้มาอีกก็ได้ มีลาภแล้วก็เสื่อมลาภ มียศแล้วเสื่อมยศ นี่เดือนตุลาคมไข้ใหม่ มีหลายคนเสื่อมยศแล้ว เกษียณอายุแล้วบางคนทำได้ บางคนเกษียณไม่กี่วันก็ช็อคตาย เจา เดินไปทางไหนไม่มีคนไหว้ เจาตาย พวกนี้เป็นพวกไม่เข้าใจความจริงของชีวิต

ดังนั้นมีลาภก็เสื่อมลาภได้นะ มียศก็เสื่อมยศได้ มีสรรเสริญก็มีนินทาได้ มีสุขก็มีทุกข์ได้ นี่คือความจริงของชีวิต ถ้าเราเห็นแล้วใจเราเป็นกลางกับมันนะ ใจเราไม่กระพือขึ้น กระพือลง เราจะไม่ทุกข์ไปกับมัน โลกมันก็แกว่งของมันอย่างนั้นแหละ โลกมันก็ฟูขึ้น แปะลงตลอดเวลา แต่ใจเราไม่ทุกข์กับมัน เพราะใจเราฉลาดแล้ว ใจเรารู้ความจริงแล้ว มีได้มาก็ต้องมีเสียไป

ถ้าใจเราเข้าใจความจริงนี้ใจจะไม่กระพือขึ้นกระพือลง ทำอย่างไรใจจะเข้าใจความจริง ต้องพาให้ใจนี้เรียนรู้ความจริงเรื่อยๆ ตรงนี้แหละที่เรียกว่าวิปัสสนากัมมัฏฐาน เราพาใจของเราให้เรียนรู้ความจริงบ่อยๆ เรียนตรงไหนดี เรียนที่ใจเราเหนื่อยที่สุดแล้ว เพราะใจเราเคยทุกข์ ใจเราเคยวิบัติ ใจเราเคยวิบัติดี ใจเราเคยวิบัติร้าย อย่างมีคนเขาชมใจเราพอไข้ใหม่ หูเราไม่ได้ฟังด้วย แต่ใจมันพอเวลาคนเขาชม เวลาคนเขาตา หูเราไม่ได้แพชนะ แต่ใจแพชนะ หูเราไม่ได้โกรธนะ แต่ใจโกรธ

เราคอยรู้อยู่ที่ใจของเรา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันกระทบอารมณ์ไปตามธรรมชาติ ห้ามมันไม่ได้ มีเหตุมีผล มันก็กระทบของมัน พอกระทบแล้วใจเรากระพือขึ้นมา ฟูขึ้นมาบ้างแฟบลงไปบ้าง ยินดีบ้างยินร้ายบ้าง สุขบ้างทุกข์บ้าง ดีบ้างชั่วบ้าง คอยดูมันไป ในที่สุดปัญญาจะเกิด เราฝาดูใจของเราตลอดเวลาณะเท่าที่ทำได้ ในแต่ละวันสังเกตไหม แต่ละวันความรู้สึกไม่เคยเหมือนกันเลย บางวันสดชื่น บางวันเศร้าโศก บางวันแข็ง บางวันเหนียว บางวันก็ตีใจกระตึกระต่า ในวันเดียวกันก็ไม่เหมือนกัน เข้า สายบ่าย เย็น ใจเราไม่เคยเหมือนกันเลย ตอนเช้าสดชื่น อย่างก่อนจะสดชื่น ก่อนจะมาถึงวัดนี้ ขี้เกียจมาก่อนรู้สึกใหม่ ตื่นตี ๔ สดชื่นใหม่ บางคนสดชื่นแต่ส่วนน้อยนะ ส่วนใหญ่ไม่สดชื่น ผินใจตื่นขึ้นมาด้วยความขี้เกียจ อากาศก็เย็น แดดอีกหน่อยนะ แต่แถมหนาวไป กลับมาไม่ทัน ใจก็กังวล บางคนต้องเตรียมอาหารมาใส่บาตรด้วย ถ้าไม่ใส่ไม่ได้ รู้สึกขาดๆ อะไรไปสักอย่าง

นี่ใจเราในแต่ละวันแต่ละเวลาแต่ละขณะไม่เคยเหมือนกันเลย เราไม่รู้เฝ้าดูไปเรื่อย ในที่สุดจะเกิดปัญญา ปัญญาก็คือใจมันยอมรับความจริงได้ ทุกอย่างมันเปลี่ยนแปลงนะ มีความสุข ความสุขก็อยู่ชั่วคราวแล้วก็หายไป มีความทุกข์ ความทุกข์ก็อยู่ชั่วคราวแล้วก็หายไป ดีใจชั่วคราวแล้วก็หายไป เสียใจชั่วคราวแล้วก็หายไป โกรธชั่วคราวแล้วก็หายไป โลภชั่วคราวแล้วก็หายไป ใจลอยได้ก็รู้สึกตัวได้ ฟุ้งซ่านได้ก็หยุดได้ มีสงสัยขึ้นมาเดี๋ยวก็หายไปทุกอย่างนะ เฝ้ารู้เฝ้าดูไปเรื่อย ดูอยู่ที่ใจเรา ในที่สุดมันจะเห็นเลยว่า ทุกอย่างมาแล้วก็ไป ทุกอย่างเกิดแล้วก็ดับ ถ้าใจยอมรับความจริงตรงนี้ได้ อยู่กับโลกอย่างสบายเลย

ในโลกมีอะไร มีความสุขใช้ใหม่ มีความสุขได้ ความสุขก็หายไปได้ มีทรัพย์สินเงินทองขึ้นมา ทรัพย์สินเงินทองก็หายไปได้ เราเคยเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นที่ใจเรา จนเห็นเป็นธรรมดาแล้ว ว่าทุกอย่างมาแล้วก็ไป ทุกอย่างมาแล้วก็ไป เห็นจนใจยอมรับตรงนี้ได้ ต่อไปนี้ไม่ต้องไปกลัวโลกแล้ว ความทุกข์มาได้มันก็ไปได้ ปัญหาไม่ได้มีตลอดชีวิตหรอก ไม่มีปัญหาอะไรที่คงทนถาวรหรอก ปัญหาในโลกนี้อยู่ชั่วคราวทั้งหมด เพราะมันไม่เที่ยงเหมือนกัน ปัญหาทั้งหลายเกิดจากเหตุ เหตุนั้นก็เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ตั้งนั้นถ้าชีวิตเรามีปัญหา เราคอยรู้ทันจิตของเราไป เป็นกลางกับมัน เดี่ยวพอเหตุของมันหมดไป ปัญหาก็หมดไป เราก็มีชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางปัญหา เหมือนกับดอกบัวอยู่ในโคลนในตมอยู่ในน้ำ ไม่เป็นโคลนเป็นตมไม่เป็นน้ำไม่เปียกน้ำ สามารถอยู่ได้เพราะว่าใจมันฉลาด เพราะฉะนั้นหัดภาวนานี้เพื่อให้ใจมันฉลาดนั้นแหละ ใจทุกวันนี้มันโง่งมันก็เลยหลงไปตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หลงไปตามสถานการณ์ มีปัญหาขึ้นมาก็เสียใจ กลุ่มใจ มีความสุขขึ้นมาก็หลงระเริงไป ถ้าเรามีสติเห็นว่าทุกอย่างนี้เป็นของชั่วคราว ใจชีวิตจะสบายขึ้นเยอะเลย ได้แค่พระโสดาบันนะจะบอกให้ ความทุกข์หายไป ๘๐% นะ ไม่ใช่ ๒๕% นะ บางคนชอบเอา ๔ ทหาร นี่เอะอะก็บัญญัติไตรยางศ์ คิดเลขได้แค่นี้แหละ คิดได้แค่นบัญญัติไตรยางศ์ ไม่รู้อัตราก้าวหน้า เล้มเบือเลย โสดาฯ สกทาคาฯ อนาคาฯ พระอรหันต์ ๔ ชั้น อย่างนั้นเอา ๔ ไปหาร ก็เลข ๑๐๐% โสดาฯ ละได้ ๒๕% ก็เลขไม่ใช่ อย่างนั้นหรือ พระโสดาบันละไปเกินครึ่งแล้ว

ส่วนที่เหลือทำไมต้องละ ๓ ที่ เพราะมันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ มันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ มันรู้ยากมันละเอียดขึ้นทุกทีๆ จนสุดท้ายจนเป็นพระอนาคามีแล้ว ความทุกข์แทบจะไม่แผ้วพานเข้ามาในใจเลย ใจจะรู้ตื่นเบิกบาน มีความสุขมีความสุขสงบแจ่มใสอยู่แทบทั้งวันเลย ความทุกข์ของพระอนาคาฯ คืออะไร จิตมันหมองๆ ไปหน่อยหนึ่ง ถ้าเป็นเรา จิตมันหมองไปหน่อยหนึ่งเราจะเป็นอย่างไร เราไม่รู้สักหรือ จิตหมองเยอะยังไม้อู้สักเลย

เพราะฉะนั้นภาวนานะแล้วชีวิตจะดีขึ้นๆ อย่าทิ้งธรรมะ แล้วธรรมะจะไม่ทิ้งเรา เคยทำชั่วเคยทำผิด อย่าทำอีก ตั้งอกตั้งใจต่อสู้กิเลสนะ ไม่มีใครให้โอกาสแก่ชีวิตเราได้เท่าตัวเราเองหรอก เราที่แหละสร้างอนาคตของตัวเอง จะสุขจะทุกข์จะดีจะชั่ว จำไว้อย่างหนึ่งนะ ถ้าเราไม่ทิ้งธรรมะนะ วันข้างหน้าเราต้องดีกว่านี้ ถ้าเราทิ้งธรรมะเราตามธรรมไป วันข้างหน้าก็ต้องเลวกว่านี้แหละ อดทนนะ ใครเคยผิดเคยพลาดก็ตั้งอกตั้งใจเอาใหม่ ไม่ทำอีกนะ

๑๑. เรามีบุญที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

[๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ (๒)]

ธรรมะเป็นของประณีตเป็นของสูง ค่อยๆ เรียนไปอย่าเห็นเป็นของหาง่ายๆ ลองภาวนาแล้วถ้าระลึกชาติได้จะรู้สึกเลยว่า ธรรมะนี้หายากที่สุดเลย กี่ชาติก็มีศาสนาพุทธสักครั้งหนึ่ง มีศาสนาพุทธแล้วไม่ใช่ว่าจะเจอศาสนาพุทธนะ

ถ้าเราหัดภาวนามานานๆ ตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ แล้วระลึกได้ เราจะรู้เลยว่าช่วงเวลาซึ่งไม่มีพระพุทธศาสนานี้เป็นช่วงเวลาที่ยาวเวง ไม่ใช่ทุกข์ แต่เป็นช่วงที่รู้สึกว่างเวง รู้สึกชีวิตอยู่ตามๆ กันมา มันไม่มีทิศทาง ถามว่าเราทำชั่วไหม ไม่ชั่วหรืออะไร เราไม่ได้ฝึกมาชั่ว ทำคุณงามความดีทั้งหลายก็ทำไปอย่างนั้นแหละ แต่ทำไปตามๆ กันไป มันไม่รู้เหนือรู้ใต้ ใจมันว่างเวง

เวลาชาติใดที่เจอพระพุทธศาสนา ใจมันอบอุ่นคึกคัก มันรู้ว่าชีวิตมีเป้าหมายอะไร จะมุ่งไปสู่จุดไหน จะมุ่งไปอย่างไร

โอกาสที่เราจะได้เจอธรรมะนั้นน้อยเต็มที ตายแล้วตายอีก ๆ นะ บางที่ตั้งเป็นพันๆ ชาติ หมื่นๆ ชาติ ไม่เคยได้ยินธรรมะเลย ได้ยินแต่ธรรมหรือได้ยินแต่ธรรมะ ผ่ายโลกียะคือจริยธรรม จริยธรรมไม่หายจากโลก มีอยู่เรื่อยๆ แต่ธรรมะที่จะพ้นโลกคือโลกุตระธรรม หายากที่สุดเลย

ฉะนั้นเป็นโอกาสแล้ว มีโอกาสแล้วพากเพียรเข้า อย่าให้เสียชาติเกิด ไม่รู้จะว่าอย่างไรแล้ว

ประวัติหลวงพ่อบราโมทย์ ปาโมชฺโช
(โดยย่อ)

เกิด พ.ศ.๒๔๙๕ ณ บ้านดอกไม้ ต.บ้านบาตร อ.บ่อผอบรบพาศัตตบุรุษ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาตอนต้น ณ โรงเรียนสุริยวงศ์, ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ณ โรงเรียนวัดพลับพลาชัย, ชั้นมัธยมศึกษา ณ โรงเรียนโยธินบูรณะ, ปริญญาตรีและโท ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สจว.รุ่นที่ ๕๗

การทำงาน ลูกจ้าง กอ.รมน. (๒๕๑๘-๒๕๒๑), เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๓-๗ สำนักงานสภาพัฒนาการคลังแห่งชาติ (๒๕๒๑-๒๕๓๕), ผู้อำนวยการ ๘-๑๐ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (๒๕๓๕-๒๕๔๔)

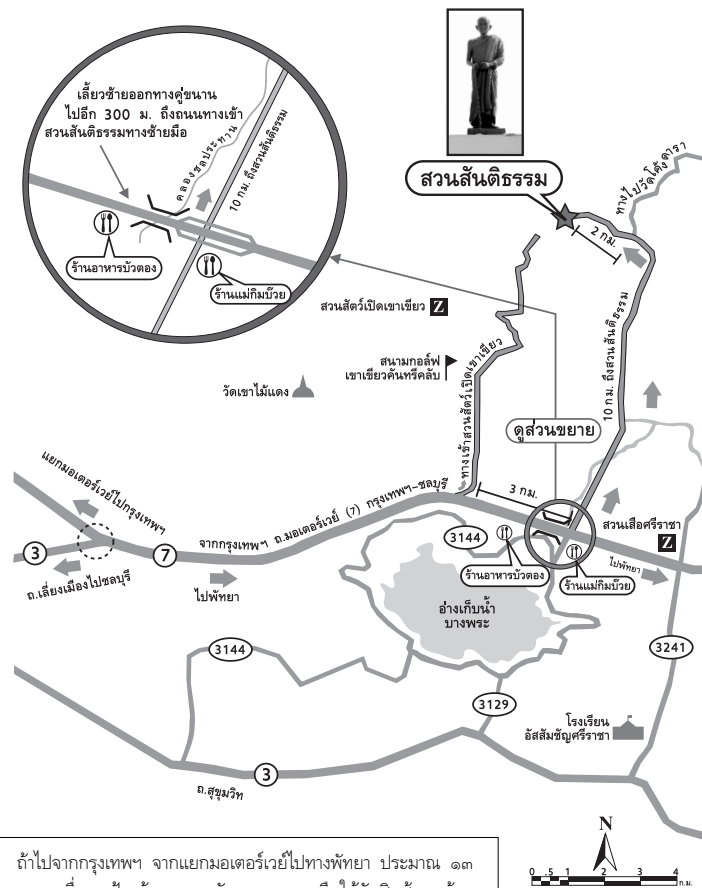
การศึกษาธรรม นักธรรมตรี, ศึกษาอานาปานสติตามคำสอนของท่านพ่อลี ธัมมธโร ตั้งแต่ ๒๕๐๒, ศึกษากรรมฐานจากครูบาอาจารย์สายวัดป่าหลายรูป ตั้งแต่ ๒๕๒๕ อาทิ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่สิม พุทธาจาโร หลวงปู่บุญจันทร์ จันทวโร และหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เป็นต้น, อุปสมบทครั้งแรกในสมัยที่ยังเป็นนักศึกษา ณ วัดชลประทานรังสฤษดิ์ จ.นนทบุรี โดยมีหลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ เป็นพระอุปัชฌาย์, อุปสมบทครั้งที่ ๒ ณ วัดบูรพาภิราม จ.สุรินทร์ (๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๔) โดยมีพระราชวรคุณ (สมศักดิ์ ปณฺหิโต) เป็นพระอุปัชฌาย์

สถานที่จำพรรษา ๕ พรรษาแรกจำพรรษาอยู่ ณ สวนโพธิญาณอรัญวาสี อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี ของท่านพระอาจารย์สุจินต์ สุจิตฺตโม และพรรษาที่ ๖ ณ สวนสันติธรรม อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี โดยความเห็นชอบของพระอุปัชฌาย์ และหลวงพ่อมนต์รี อากสฺสโร ศิษย์อาวุโสของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล

งานเขียน วิมุตติปฏิบัติ (๒๕๔๒-๒๕๔๔) ก่อนอุปสมบท, วิถีแห่งความรู้แจ้ง (๒๕๔๕), ประทีปส่องธรรม (๒๕๔๗) ทางเอก (๒๕๔๙) วิมุตติมรรค (๒๕๔๙) และ แก่นธรรมคำสอนของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล (๒๕๕๑)

แผนที่แสดงเส้นทางไปสวนสันติธรรม

สวนสันติธรรม ตั้งอยู่ที่ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี เปิด-ปิดเวลา ๗.๐๐-๑๐.๐๐ น. ตรวจสอบวันเปิด-ปิดของสวนสันติธรรม และวันที่หลวงพ่อบุญแสดงธรรมนอกสถานที่ได้ที่หน้าปฏิทินธรรมของ www.wimutti.net หรือโทรศัพท์ ๐๘-๑๕๕๗-๙๘๘๘

ถ้าไปจากกรุงเทพฯ จากแยกมอเตอร์เวย์ไปทางพัทยา ประมาณ ๑๓ กม. เมื่อพบป้ายร้านอาหารบวตองทางขวามือให้ขับชิดซ้าย ข้ามสะพานข้ามคลองชลประทาน แล้วให้เลี้ยวออกทางคูขนานทันทีไปต่ออีก ๓๐๐ ม. จะถึงถนนทางเข้าสวนสันติธรรมทางซ้ายมือ

